

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร

โดย

นางมายูร อิชยาอณิษฐ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974 – 653 – 253 – 7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

SCHOOL IMPROVEMENT GUIDELINES
FOR SCHOOL ADMINISTRATION STANDARDS
UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION
AMPHOE MUANG SAMUT SAKHON

By

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
Mayoon Itchayawanich

A Master's Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2002

ISBN 974 – 653 – 253 – 7

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้สารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร ” เสนอโดย นางมาชูร อิชยาวิชย์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมสารนิพนธ์
รองศาสตราจารย์วรพจน์ มูรพันธุ์

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)
...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วรพจน์ มูรพันธุ์)
...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)
...../...../.....

K 42461114 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : มาตรฐานการบริหารโรงเรียน/การพัฒนาโรงเรียน

มายูริ อิชชาวณิชย์ : แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร (SCHOOL IMPROVEMENT GUIDELINES FOR
SCHOOL ADMINISTRATION STANDARDS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION
AMPHOE MUANG SAMUT SAKHON) อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ : รศ. วรพจน์ มูรพันธุ์. 116 หน้า
ISBN 974 – 653 – 253 – 7.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง
(มาติราษฎร์บำรุง) ตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียน พ.ศ.2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ และเพื่อเสนอแนวทางในการนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียนตาม
เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยเป็นแบบสอบถามของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
คือ คณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาติราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน และผู้เข้าสนทนากลุ่ม ได้แก่ผู้บริหาร
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหาร
โรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 9 คน สถิติที่ใช้
ได้แก่ ค่าร้อยละ และ ความถี่ ผลการวิจัยพบว่า

1. มาตรฐานการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้งอยู่ในระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง
2. มาตรฐานต่ำสุดที่โรงเรียนต้องเร่งพัฒนาคือ มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อ
สนับสนุนการเรียนการสอน เรียงลำดับตัวบ่งชี้ที่ต้องพัฒนาจากค่าเฉลี่ยน้อยไปหามากดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่ง
ความรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มี
บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์.....

K 42461114 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : SCHOOL ADMINISTRATION STANDARDS /SCHOOL DEVELOPMENT

MAYOON ITCHAYAWANICH : SCHOOL IMPROVEMENT GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATION STANDARDS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION AMPHOE MUANG SAMUT SAKHON. MASTER'S REPORT ADVISOR : ASSO.PROF.WARAPOJ MOORAPUN. 116 pp. ISBN 974 – 653 – 253 – 7.

The purposes of this research were to scrutinize the school administration standards of Wat Phoja (Maleeraj bumrung) School and to provide the guidelines for improving the school in order to have the school administration standards according to the school standard criteria of the 1998-year under the jurisdiction of the office of primary education. The instrument of this research was the questionnaire of the office of primary education. The samples were the 23 teachers at Wat Phoja (Maleeraj bumrung) School and the a administrators from the primary schools, Samut Sakhon Province, which had the school administration standards according to the school standard criteria of the office of Samut Sakhon Provincial primary education, the 1999 academic year. The statistics employed for this research were the percentage and frequency.

The results of the research were:

- 1) The school administration standards of Wat Phoja School were at the level of the high Satisfaction.
- 2) The lowest school administration standard of the school was at the third standard about providing various activities so as to support learning and teaching. For this standard, learning and teaching materials, and technology for learning and teaching, the fourth identity (having the surroundings supporting learning in the school), and the second identity (holding the activities about the Thai art and culture and the conservation) had respectively the low mean and had to be developed.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic

Year 2002

Student's signature.....

Master's Report Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์วรวงษ์ มูรพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย อาจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษตลอดมาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายประเสริฐ จำขึ้นวงศ์ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร นายกมล ปิยภัณฑ์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดสมุทรสาคร ผู้บริหารโรงเรียนที่ร่วมจัดสนทนากลุ่ม และคณะครูในโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) ที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ อาจารย์กำพล อิชยาวณิชย์ อาจารย์สายันห์ จันทศรี และ ขอขอบใจ นายวรวิทย์ อิชยาวณิชย์ นางสาวภณิดา อิชยาวณิชย์ และ นางสาวสวนิต อิชยาวณิชย์ ที่ส่งเสริมให้กำลังใจในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากรายงานการวิจัยฉบับนี้ ขอน้อมเป็นเครื่องบูชาแด่ พระคุณบิดา มารดา นางสาวสมปอง เอี่ยมป่า บูรพาจารย์ที่มีพระคุณทุกท่าน และขอให้เป็นอันสงฆ์คลบ้นดาลให้ผู้มีพระคุณทุกท่านมีความสุข ความเจริญตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	14
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
ข้อคำถามการวิจัย.....	14
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	15
ขอบเขตการวิจัย.....	16
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	16
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	16
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
งานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา.....	18
ขอบข่ายของงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา.....	20
กระบวนการบริหารการศึกษา.....	24
กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา.....	28
มาตรฐานการศึกษา.....	31
เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา.....	33
การนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน.....	35
บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	36
มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ	
การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	38
มาตรฐานการบริหาร โรงเรียน.....	39

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
สรุป.....	57
3. การดำเนินการวิจัย.....	58
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	58
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	59
ประชากรที่ศึกษา.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การสร้างเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้.....	61
การนำเสนอข้อมูล.....	61
การสรุปผล.....	62
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	63
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหาร	
โรงเรียนคนปัจจุบัน.....	64
ข้อเสนอแนะของคณะครู โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง.....	67
แนวทางการพัฒนาโรงเรียนจากการสนทนากลุ่ม.....	68
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	80
บรรณานุกรม.....	81

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือเข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	85
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	87
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน.....	111
ภาคผนวก ง ข้อคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม.....	113
ประวัติผู้วิจัย.....	116

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนที่ได้คุณภาพมาตรฐานช่วงแผนพัฒนาฯที่ 8 (2540 – 2544).....	7
2	จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอน ปีการศึกษา 2543.....	7
3	ร้อยละโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2542 สปจ.สมุทรสาคร	9
4	รายชื่อโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2542 สปจ.สมุทรสาคร	10
5	จำนวนและร้อยละโรงเรียนที่ผ่านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2542 สปจ.สมุทรสาคร.....	11
6	ระดับคุณภาพมาตรฐานด้านการบริหาร กลุ่มโรงเรียนราษฎร์รังสรรค์.....	12
7	สรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหาร ปีการศึกษา 2542.....	12
8	การเปรียบเทียบเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล.....	13
9	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
10	แสดงค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	65

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สงขลา

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ข้อบ่งชี้ทางทฤษฎีของการวิจัย.....	15
2	มาตรฐานการบริหารโรงเรียน.....	16
3	ข้อบ่งชี้ของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.....	24
4	กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของ สปช.....	30
5	องค์ประกอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา.....	32

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ รัฐจึงได้พยายามส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาทุกระดับ ดังจะเห็นได้จากนโยบายและมาตรการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน ด้วยต้องการให้เป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐานของการศึกษาชาติ การดำเนินงานประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยึดหลักการสำคัญสองประการ คือ 1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระจายอำนาจในการบริหารงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียน 2) ให้คณะกรรมการตามกฎหมาย (กปช. กปจ. กปอ.) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้สี่ข้อดังนี้

- 1) จัดให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
- 2) ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน
- 3) สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของส่วนภูมิภาค กับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด
- 4) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเพื่อให้นโยบายบรรลุความสำเร็จเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการไว้ หก ข้อ ดังนี้

- 1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกลไกของระบบการควบคุมคุณภาพ ระบบการตรวจสอบและพัฒนา และระบบการประเมินคุณภาพ
- 2) ในปีการศึกษา 2542 ให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระบบเครือข่าย จาก กรม จังหวัด อำเภอ และโรงเรียน โดยโครงสร้างขององค์กรประกอบด้วยข้าราชการในสังกัด ข้าราชการนอกสังกัด ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน
- 4) พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งคู่มือและเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้

ส่วนภูมิภาคปรับขยายจากกรอบของส่วนกลางได้ 5) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินงาน 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพทั้งระบบ เพื่อการรับรองมาตรฐานในทุก 5 ปี หรือ 1 ครั้งในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา 2541:6)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และให้สอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาชาติ โดยมีประวัติความเป็นมาดังนี้

พ.ศ. 2491 ได้มีความพยายามที่จะควบคุมโรงเรียนประชาบาลโดยตั้งให้มีผู้ตรวจการประถมศึกษาขึ้น เป็นผู้ประเมินโรงเรียนส่งอำเภอ ผู้ตรวจการประถมศึกษา 1 คน คุมโรงเรียนประมาณ 12-16 โรง ประเมินและรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

พ.ศ. 2495 โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมา 1 เล่ม คือ “โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี” ความคิดส่วนใหญ่ในจุดสารเล่มนี้เป็นความคิดแบบอเมริกัน

พ.ศ. 2505 รัฐบาลออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้เชิญข้าราชการกรมสามัญศึกษาไปศึกษาและดูงาน คณะผู้ทำงานสนใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษามาก

พ.ศ. 2507 ได้มีการประชุมที่อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี เพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาโดยมีผู้จัดดำเนินการได้แปลเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเอกสารให้ศึกษา การประชุมครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทยมาจำนวนหนึ่ง

ในปีเดียวกันนี้เองหลังจากประชุมที่อ่างศิลา ภาคการศึกษาที่ 12 ได้ประชุมกัน และผลิตหนังสือขึ้นมา 1 เล่ม ชื่อ “การทดลองวางมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ภาคการศึกษา 12 จังหวัดฉะเชิงเทรา”

พ.ศ. 2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับแรก)

พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) และพ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) (สุนทร จันทรตรี 2539:131)

วันที่ 1 ตุลาคม 2523 โอนการประถมศึกษาจากกรมสามัญศึกษาและหน่วยงาน

อื่น ๆ มาอยู่ในความรับผิดชอบของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีความพยายามปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น เช่น การประกวด โรงเรียนดีเด่น โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมิน พ.ศ. 2528 ทดลองใช้ เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2528 ขึ้น และในปี พ.ศ. 2532 ได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2532 ประกาศ ใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคุณภาพนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2533 ใช้ในปี 2533

วันที่ 24 พฤษภาคม 2536 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประกาศ ใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ขึ้นใช้เป็นฉบับที่ 4 วันที่ 27 พฤษภาคม 2537 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2537 ระดับก่อนประถมศึกษา และ วันที่ 26 กันยายน 2537 ให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2538 ประกาศใช้ เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาไทย วิสัยทัศน์ความเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก ลักษณะของสังคมไทย และคนไทยที่พึงประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดการ ศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งหลักการและจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา แล้ว สังเคราะห์จัดทำเป็นร่างมาตรฐานการศึกษา

หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดประชุมระดมความคิด และสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่ายเพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐานและจัดทำตัวบ่งชี้ ดังนี้

จัดประชุมระดมความคิดเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2541 โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ 60 คน มาร่วมกันพิจารณาและปรับปรุงร่างมาตรฐาน การศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติ แล้วจัดทำตัวบ่งชี้

เชิญผู้แทนและนักวิชาการที่รับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน ต่าง ๆ ได้แก่ กรมวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา

กรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ปกครองจำนวนประมาณ 60 คน มาร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 27-29 เมษายน 2541 เพื่อช่วยกันปรับปรุงร่างมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติ และจัดทำตัวบ่งชี้จำแนกตามระดับการศึกษา

นอกจากนี้ ได้จัดส่งร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้กับเครือข่ายการประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และผู้ที่เข้ารับฟังการบรรยายเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ประมาณ 750 คน พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งได้เชิญครูต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาร่วมพิจารณาด้วย

การดำเนินงานพัฒนาร่างมาตรฐานข้างต้น เป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในส่วนกลางมากกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งควรเข้ามามีส่วนร่วม เช่นเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ประสานงานกับผู้แทนครูในท้องถิ่น ในการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดความต้องการทางการศึกษาที่คาดหวัง โดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายในระดับท้องถิ่น ในทุกเขตการศึกษารวม 12 เขต และกรุงเทพมหานคร มีการจัดประชุมทั้งหมด 13 ครั้ง ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2541 และมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดประมาณ 750 คน การประชุมยึดหลักให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เป็นอิสระและปราศจากการครอบงำทางความคิด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประมวลและสังเคราะห์ความคิดเห็นของทุกกลุ่มทุกฝ่าย แล้วปรับปรุงร่างมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้และนำไปจัดทำโพล (Poll) กับประชาชนทั่วประเทศจำนวน 21,437 คน เพื่อสำรวจความคิดเห็นและจัดลำดับความสำคัญของร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่า ประชาชนมากกว่าร้อยละ 90 เห็นด้วยกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้แต่ละข้อ

ดำเนินการปรับปรุงร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้โดยพิจารณาปรับแก้และตัดตัวบ่งชี้บางข้อออกเพื่อลดความซ้ำซ้อน แต่ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์และความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเหมาะสมและนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ร่างมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มหลายฝ่ายพัฒนาขึ้นนี้ มีสาระสอดคล้องกับความมุ่งหมายและ

หลักการ รวมทั้งแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นสำคัญ โดยมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

หลังจากนั้น ได้นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน และมาตรฐานที่พิจารณาคัดเลือกเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก 17 มาตรฐาน ต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 3/2542 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2542 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่เสนอ โดยให้คัดเลือกมาตรฐานที่มีความสำคัญและเน้นที่มาตรฐานด้านกระบวนการ เป็นมาตรฐานหลักสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก แล้วให้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นใหม่ในปีการศึกษา 2540 - 2541 กรอบความคิดในการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน คือ ยึดองค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาด้านกระบวนการและผลผลิต โดยเลือกสรรตัวแปรด้านกระบวนการที่สามารถนำไปสู่คุณภาพนักเรียนได้ รวมทั้งวิเคราะห์ภารกิจและขอบข่ายงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นโครงสร้างมาตรฐานจึงประกอบด้วยมาตรฐาน 3 กลุ่ม คือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอนและมาตรฐานด้านการบริหาร แต่ละมาตรฐานประกอบด้วยตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน) แต่ละตัวบ่งชี้ได้กำหนดระดับคุณภาพที่แสดงพัฒนาการหรือความพอใจ 3 ระดับ โดย ระดับ 1 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ ระดับ 2 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง ระดับ 3 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา 2541 : 20) มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 นี้ ไม่ได้กำหนดมาตรฐานด้านปัจจัยไว้ด้วย เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู และมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารไว้แล้ว นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ประกาศใช้มาตรฐานวัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามไม่ได้เป็นข้อกำหนดที่โรงเรียนต้องจัดปัจจัยให้ได้ตามนั้น แต่เป็นข้อเตือนใจให้ทางโรงเรียนจัดหาให้มีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำประชาพิจารณ์ในร่างมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ฉบับนี้โดยส่งแบบสอบถามให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดตามจำนวนที่เห็นสมควร แต่ให้ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถม

ศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศึกษานิเทศก์ ทั้งระดับกรม จังหวัด และอำเภอ ครูผู้สอน รวมทั้งครูโรงเรียนกัณฑ์ร หลังจกปรับปรุงแล้วได้นำเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาเห็นชอบและประกาศใช้ “มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” ในปีการศึกษา 2541 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักนเทศและพัฒนา มาตรฐานการศึกษา 2541 : 26)

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาในปี พ.ศ. 2541 โดยมีเป้าหมายให้ทุกโรงเรียนเข้าสู่ระบบการประกันในการศึกษา 2542 เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนได้ตระหนักถึงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสนองความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานทุกระดับสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้จริง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงพัฒนาบุคลากร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานจนถึงบุคลากรในระดับโรงเรียนด้วยวิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเผยแพร่เอกสารให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกอื่น ๆ

นอกเหนือจากการเตรียมบุคลากรแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ พร้อมจัดเตรียมระบบข้อมูลสารสนเทศรายโรงเรียน โดยทำการประเมินโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานฉบับปรับปรุงด้วยวิธีการที่ให้โรงเรียนดำเนินการเองจากเครื่องมือประเมินที่กรมส่งไปให้ เพื่อให้หน่วยงานตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับกรมมีข้อมูลพื้นฐานสำหรับติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียนในระยะต่อไป นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินเชิงวิจลัณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์เพื่อให้โรงเรียนและหน่วยงานสามารถช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ตั้งแต่ระยะแรกของการเรียน ผลจากการประเมินทั้งสองกิจกรรม นอกจากประโยชน์ด้านการติดตามความก้าวหน้าแล้ว ยังให้ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคาดหวังที่จะให้ทุกโรงเรียนได้พัฒนาขึ้นใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา นับเป็นการเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ในช่วงแผนพัฒนาระยะที่ 8 (2540-2544) มีโรงเรียนที่ได้คุณภาพมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานสากล ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่ได้คุณภาพมาตรฐานช่วงแผนพัฒนาระยะที่ 8 (2540- 2544)

ปีการศึกษา มาตรฐาน	ร้อยละของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน		
	2542	2543	2544
ระดับกรม	15% (4,670)	30% (9,340)	50% (15,570)
ระดับสากล	2% (620)	5% (1,560)	10% (3,110)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 7.

จากตารางที่ 1 จะพบว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนทั้งหมด **31,134** โรง (ปีการศึกษา 2541) เลขในวงเล็บคือจำนวนโรงเรียนโดยประมาณค่าร้อยละของโรงเรียนทั้งหมดที่ได้มาตรฐานระดับกรมและระดับสากล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา 3 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับก่อนประถมศึกษา 2) ระดับประถมศึกษา 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาสทางการศึกษา) ซึ่งมีโรงเรียนในความรับผิดชอบ 108 โรงเรียน (ปีการศึกษา 2543) ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอน ปีการศึกษา 2543

สพอ.	จำนวน โรงเรียน	จำนวนนักเรียน					จำนวน ครู
		กลุ่ม ร.ร.	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม	รวม	
เมืองสมุทรสาคร	58	7	3,898	16,415	1,881	22,194	960
กระทุ่มแบน	20	3	2,306	8,647	421	11,374	441
บ้านแพ้ว	31	4	1,936	7,026	1,026	9,991	444
รวม	109	14	8,140	32,092	3,328	43,559	1,845

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2543 (สมุทรสาคร : ฝ่ายแผนงาน, 2543), 5.

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าในปีการศึกษา 2543 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครมีโรงเรียนในความรับผิดชอบ 109 โรงเรียน แบ่งออกเป็นกลุ่มโรงเรียนได้ 14 กลุ่มโรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 43,559 คน และจำนวนครูทั้งสิ้น 1,845 คน

ในปีปลายปีการศึกษา 2542 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้านได้แก่ 1) กระบวนการ ซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ กระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน และ 2) ด้านคุณภาพนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของโรงเรียนในสภาพปัจจุบันและเพื่อรองรับการประเมินภายนอกที่ทุกโรงเรียนต้องแสดงความจำนง ขอรับการประเมินอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี นับแต่มีการประเมินครั้งสุดท้าย ซึ่งในบทเฉพาะกาล มาตรา 72 วรรคสุดท้าย ได้กำหนดให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับแต่วันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้บังคับ

สำหรับมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนนั้น มีอยู่ด้วยกัน 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 (มฐ.1) โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 2 (มฐ.2) โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มาตรฐานที่ 3 (มฐ.3) โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 4 (มฐ.4) โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มาตรฐานที่ 5 (มฐ.5) โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 55)

จากการประเมินมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษาสมุทรสาครได้นำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินทุกด้าน ทุกมาตรฐาน เพื่อให้ทุกโรงเรียนในสังกัดได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานต่อไป ดังแสดงในตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 ร้อยละโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2542

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

สปจ./สปอ.	จำนวนและร้อยละโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน					
	การเรียนการสอน		บริหาร		คุณภาพนักเรียน	
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
เมืองฯ (58 ร.ร.)	-	ไม่มีโรงเรียน ผ่านเกณฑ์	4	69	-	ไม่มีโรงเรียน ผ่านเกณฑ์
กระทู้มแบน (20 ร.ร.)	-	ไม่มีโรงเรียน ผ่านเกณฑ์	3	15	-	ไม่มีโรงเรียน ผ่านเกณฑ์
บ้านแพ้ว (31 ร.ร.)	3	968	3	968	-	ไม่มีโรงเรียน ผ่านเกณฑ์
สปจ. (109 ร.ร.)	3	275	10	917	-	-

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 (สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542), 1.

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีโรงเรียน 58 โรงเรียน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 69 ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านคุณภาพนักเรียนไม่มีโรงเรียนใดผ่านเกณฑ์ อำเภอกระทู้มแบน มี 20 โรงเรียน ผ่านมาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านคุณภาพนักเรียนไม่มีโรงเรียนใดผ่านเกณฑ์ อำเภอบ้านแพ้ว มีโรงเรียน 31 โรงเรียน ผ่านเกณฑ์ด้านกระบวนการบริหาร 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 968 ผ่านเกณฑ์ด้านกระบวนการเรียนการสอน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านดอนไผ่ โรงเรียนบ้านกลางมิตรภาพ และโรงเรียนหลวงสินธุ์ราษฎร์รังสฤษดิ์ ส่วนมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนไม่มี โรงเรียนใดผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4 รายชื่อโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2542 สปจ.สมุทรสาคร

มาตรฐาน อำเภอและ โรงเรียน	ด้านกระบวนการ		ด้านคุณภาพนักเรียน
	มาตรฐานการบริหาร โรงเรียน	มาตรฐาน การ เรียนการสอน	
อำเภอเมือง			
1. บ้านสันดาบ	3	-	-
2. เมืองสมุทรสาคร	3	-	-
3. วัดปัจจันตาราม	3	-	-
4. วัดใหญ่บ้านบ่อ	3	-	-
อำเภอกระทุ่มแบน			
1. วัดบางยาง	3	-	-
2. วัดนกไข่	3	-	-
3. บ้านปล่องเหล็ก	3	-	-
อำเภอบ้านแพ้ว			
1. วัดยกระบัตร์	3	-	-
2. วัดกระโจมทอง	3	-	-
3. บ้านคลองสำโรง	3	-	-

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 (สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542), 1.

จากตารางที่ 4 พบว่า โรงเรียนที่ได้มาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร มีจำนวน 10 โรงเรียน อำเภอเมืองสมุทรสาคร 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสันดาบ โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร โรงเรียนวัดปัจจันตาราม โรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ อำเภอกระทุ่มแบน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดบางยาง โรงเรียนวัดนกไข่ โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอบ้านแพ้ว 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดยกระบัตร์ โรงเรียนวัดกระโจมทอง โรงเรียนบ้านคลองสำโรง

สำหรับมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน 5 มาตรฐานดังกล่าวข้างต้น จากการประเมินของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 พบว่ามีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละโรงเรียนที่ผ่านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2542

สพจ.สมุทรสาคร

สพจ./สพจ.	จำนวนและร้อยละโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน											
	มาตรฐานที่ 1		มาตรฐานที่ 2		มาตรฐานที่ 3		มาตรฐานที่ 4		มาตรฐานที่ 5		รวมทั้งหมด	
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
เมืองฯ (58 ร.ร.)	10	17.24	11	18.97	14	24.14	25	43.1	11	18.97	4	6.90
กระทุ่มแบน (20 ร.ร.)	7	35.00	10	50.00	6	30.00	11	55.00	6	30.00	3	15.00
บ้านแพ้ว (31 ร.ร.)	10	32.26	20	64.52	9	29.03	21	67.74	8	25.81	3	9.68
สพจ. (109 ร.ร.)	27	24.17	41	37.61	29	26.61	57	52.29	25	22.94	10	9.17

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 (สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542), 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ทั้งหมด 109 โรงเรียน ได้มาตรฐานที่หนึ่ง 27 โรงเรียน มาตรฐานที่สอง 41 โรงเรียน มาตรฐานที่สาม 29 โรงเรียน มาตรฐานที่สี่ 57 โรงเรียน มาตรฐานที่ห้า 25 โรงเรียน และได้มาตรฐานทั้งห้ามาตรฐานเพียง 10 โรงเรียนเท่านั้น ดังกล่าวแล้วในตารางที่ 4

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีข้าราชการครู 27 คน ภารโรง 1 คน นักเรียน 924 คน เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา 30 กันยายน 2543 ผู้บริหารโรงเรียนนี้ได้ลาออกจากราชการไป ผู้วิจัยได้ย้ายมาเป็นผู้บริหารแทนเมื่อ 26 ตุลาคม 2543 ในปี พ.ศ. 2542 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครได้ทำการประเมินคุณภาพโรงเรียนตามกรอบมาตรฐาน นำผลมาวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 6 ระดับคุณภาพมาตรฐานด้านการบริหาร กลุ่มโรงเรียนราษฎร์รังสรรค์

ที่	กลุ่ม/โรงเรียน	ระดับคุณภาพมาตรฐานด้านการบริหาร					สรุปการผ่านเกณฑ์ การประเมิน	หมายเหตุ
		มฐ.1	มฐ.2	มฐ.3	มฐ.4	มฐ.5		
01	วัดราษฎร์รังสรรค์	1	1	2	3	3	-	
02	บ้านบางน้ำจืด	2	3	3	2	1	-	ร.ร.แกนนำ
03	วัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)	2	1	1	1	1	-	
04	บ้านหนองหาดใหญ่	1	1	2	3	2	-	
05	วัดโสภณาราม	2	2	3	3	2	-	ร.ร.แกนนำ
06	วัดโคกขาม	1	1	1	1	1	-	
07	วัดบ้านไร่	1	1	2	1	1	-	
08	วัดวิสุทธิวรवास	1	1	2	1	1	-	

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 (สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542), 21.

ตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหาร ปีการศึกษา 2542

กลุ่มโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์

ที่	กลุ่ม/โรงเรียน	มาตรฐานที่ผ่านเกณฑ์ การประเมิน	มาตรฐานที่ไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมิน	หมายเหตุ
01	วัดราษฎร์รังสรรค์	4,5	1,2,3	
02	บ้านบางน้ำจืด	2,3	1,4,5	ร.ร.แกนนำ
03	วัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)	-	1-5	
04	บ้านหนองหาดใหญ่	4	1,2,3,5	
05	วัดโสภณาราม	3,4	1,2,5	ร.ร.แกนนำ
06	วัดโคกขาม	-	1-5	
07	วัดบ้านไร่	-	1-5	
08	วัดวิสุทธิวรवास	-	1-5	

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยศึกษานิเทศก์, การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 (สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542), 41.

จากตารางที่ 6 และตารางที่ 7 พบว่ามาตรฐานด้านการบริหารของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) ไม่มีมาตรฐานใดผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานจำเป็นต้องพัฒนาทุกมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน
 มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
 มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน
 มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของเป็นระบบ
 และมาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
 จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบว่า โรงเรียนควรดำเนินการบริหาร
 อย่างไรจึงจะทำให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานได้ทุกมาตรฐาน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 สมุทรสาคร โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง)

มาตรฐานการบริหารโรงเรียน พ.ศ. 2541	ผลการประเมิน ตนเองปี 2541	ผลการประเมินของ สพจ. ปี 2542	ผลการประเมินของโรงเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ 10 โรงเรียน
มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผน เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน อย่างมีประสิทธิภาพ	2	2	3
มาตรฐานที่ 2 โรงเรียน สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความ มุ่งมั่นในการพัฒนา	1	1	3
มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจ กรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุน การเรียนการสอน	1	1	3
มาตรฐานที่ 4 โรงเรียน ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาโรงเรียน	1	1	3
มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมิน ผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	1	1	3

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) ได้มีการประเมินตนเอง ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 เมื่อ พ.ศ.2541 เพื่อรองรับการประเมินจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปี พ.ศ.2542 ผลปรากฏว่าได้ผลเช่นเดียวกันคือ ไม่มีมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมาตรฐานใดผ่านเกณฑ์มาตรฐานจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบว่า โรงเรียนควรดำเนินการบริหารอย่างไรจึงจะทำให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานได้ทุกมาตรฐาน

ปัญหาของการวิจัย

จากผลของการประเมินมาตรฐานโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อปี พ.ศ. 2542 ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่ามีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ซึ่งถือว่าน้อยมาก กล่าวได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) มีมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนค่อนข้างต่ำ สมควรที่จะได้รับการแก้ไขโดยด่วน เพื่อประโยชน์ของการศึกษา และบุคลากร โดยเฉพาะตัวนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้ทราบมาตรฐานการบริหารโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541
2. เพื่อทราบแนวทางในการนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

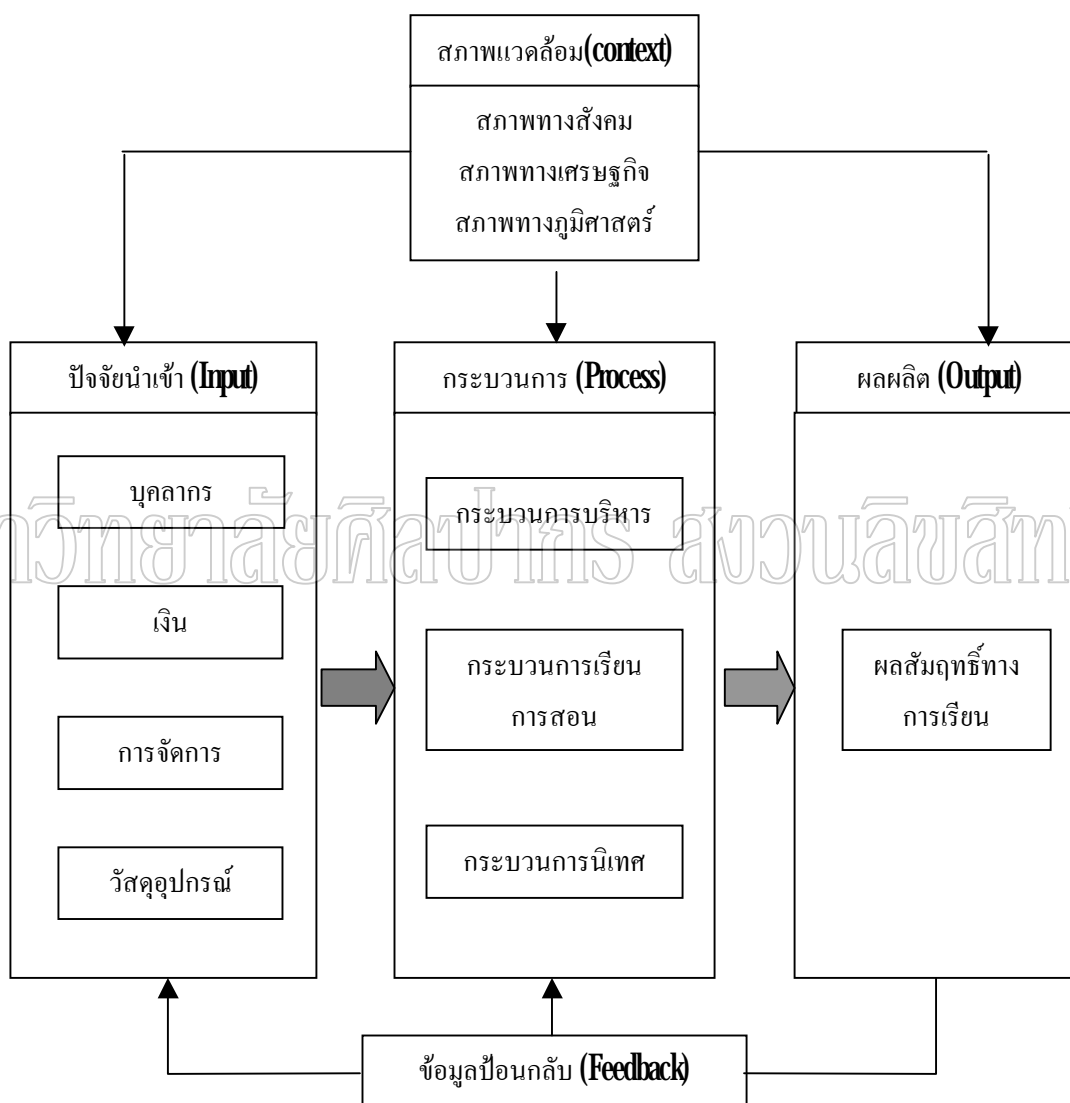
ข้อคำถามการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งข้อคำถามของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2545) อยู่ในระดับใด
2. แนวทางในการนำโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างไร

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในส่วนที่เป็นกระบวนการบริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 โดยนำทฤษฎีเชิงระบบของแคทซ์และคาน (Katz and Kahn) ซึ่งประกอบด้วยตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) มาใช้กำหนดเป็นขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มาประยุกต์มาจาก : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York: John Wiley & son, 1978), 20

: Luther Gulick and Lyndall Urwick. Papers on the Science of administration (New York: Columbia University, 1937), 32

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

มาตรฐานการบริหารโรงเรียน
<p>มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา</p> <p>มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน</p> <p>มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน</p> <p>มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ</p>

แผนภูมิที่ 2 มาตรฐานการบริหารโรงเรียน
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 55.

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. โรงเรียนให้หมายถึง โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติด้านการบริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยนำผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากการประเมินของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปี พ.ศ. 2542 มาศึกษา

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกระบวนการด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนเท่านั้น มิได้ศึกษาด้านปัจจัยหรือกระบวนการด้านมาตรฐานการเรียนการสอน และผลผลิตด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนหมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนนักเรียนแบบใดแบบหนึ่งดังนี้
 - 1.1 เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาและ/หรือระดับประถมศึกษา หรือ
 - 1.2 เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ
 - 1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น
2. มาตรฐานการบริหารโรงเรียนหมายถึง มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

3. การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ได้นั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยเน้นไปที่แนวคิดพื้นฐานของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 และแนวทางการนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานด้านการบริหาร

แนวคิดพื้นฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักในการนำนโยบายทางการศึกษาไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นด้วยการนำพฤติกรรมการบริหารหลาย ๆ ด้านมาบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กล่าวคือโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ นักเรียนมีคุณภาพที่พึงประสงค์ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีสุขภาพอนามัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีหลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 4)

งานบริหารโรงเรียนนั้นมีขอบข่ายกว้างขวางและแตกต่างกัน มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งหมวดหมู่งานบริหารโรงเรียนตามลักษณะของงาน ซึ่งก็มีส่วนใกล้เคียงคล้ายคลึงกันอยู่มาก ตัวอย่างเช่น แคมป์เบล และคณะ (Campbell and others) ได้ศึกษาถึงงานบริหารโรงเรียนโดยได้สรุปว่า งานบริหารโรงเรียนมีงานสำคัญ ๆ อยู่ 6 ประการ คือ 1) งานสัมพันธ์กับชุมชน (school community relationship) 2) งานหลักสูตรและการสอน (curriculum and instruction) 3) งานกิจกรรมนักเรียน (pupil personnel) 4) งานบริหารบุคคล (staff personnel) 5) งานอาคารสถานที่ (physical facilities) และ 6) งานธุรการและการเงิน (finance and business management) (Campbell 1997: 116) ซึ่งก่อนหน้านั้น สุมิตร คุณานุกร และคณะ ได้ศึกษาเกณฑ์การประเมินผลของโรงเรียนประถมศึกษาและได้สรุปว่าการบริหารโรงเรียนมีงานสำคัญ

5 ประการ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานกิจกรรมนักเรียน 4) งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 5) งานด้านธุรการและการเงิน (สุมิตร คุณานุกร 2529: 17) สำหรับ เซอร์จิโอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others) ได้เสนองานบริหารโรงเรียนมีความสำคัญ 8 ประการ คือ 1) งานสัมพันธ์กับชุมชน (school community relations) 2) งานกิจกรรมนักเรียน (pupil personnel) 3) งานหลักสูตรและการสอน (curriculum and instruction) 4) งานบริหารบุคลากร (staff personnel) 5) งานอาคารสถานที่ (physical facilities) 6) งานธุรการ (business management) 7) งานพัฒนาบุคลากร (staff development) และ 8) งานประเมินผล (evaluation) (Sergiovanni and others 1980: 280) แต่ภิญโญ สาธร ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนมีงานสำคัญ 7 ประการ คือ 1) การสอนและการพัฒนาการใช้หลักสูตร 2) การบริหารกิจกรรมนักเรียน 3) การสัมพันธ์กับชุมชน 4) การบริหารบุคลากรในโรงเรียน 5) การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณ 6) การจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียน และ 7) การบริหารการเงินและธุรการต่างๆ (ภิญโญ สาธร 2524: 446)

แนวคิดของนักวิชาการและนักบริหารการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระทำหรือรับผิดชอบนั้นมีมากมายหลายประการ แต่ละแนวคิดก็แตกต่างกันในรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับแนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สำคัญๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติ และผลการจัดการประถมศึกษาจะเป็นเช่นใด ผลที่เกิดขึ้นจากโรงเรียน

2. ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ มีคุณภาพทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสุขภาพอนามัยที่ดี

3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษามีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ แต่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้น บุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ

4 การบริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีมีคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน

5 งานการบริหารโรงเรียนมีหลายงาน แต่จะครอบคลุมงาน **6** งานด้วยกัน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6 ในบรรดางานบริหารทั้ง **6** งานนั้น งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดในหลักสูตร ส่วนงานอื่นเป็นงานเสริม และสนับสนุนให้ งานวิชาการประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น

7 ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นสำคัญ

8 ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนที่สำคัญๆ มีอย่างน้อย **4** อย่าง คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และระบบจัดการ ทรัพยากรทางด้านบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด

9 การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ย่อมต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

91 ชีตภารกิจหรือวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนเป็นสำคัญนั้น คือ คุณภาพของนักเรียนที่กำหนด ไว้ในจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดขึ้นต้องมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ

92 การที่โรงเรียนจะบรรลุภารกิจหลักได้นั้นย่อมต้องอาศัยการวางแผนบริหารที่มีระบบ และการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ การวางแผนบริหารที่ดีย่อมหมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หลักไปแล้วก็หนึ่ง

93 การวางแผนบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องครอบคลุมงานบริหารโรงเรียนทั้ง **6** งาน ดังกล่าวมาแล้ว โดยยึดงานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนส่งเสริมให้ งานวิชาการบรรลุจุดหมายได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2532 : 5- 7)

ขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาขอบข่ายและแนวทางปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง และครอบคลุมทุกภาระงาน เพื่อให้

เพียงพอที่จะนำไปใช้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนไว้รวม 6 งาน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานบุคลากร 3) การบริหารงานกิจการนักเรียน 4) การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ 5) การบริหารงานอาคารและสถานที่ และ 6) การบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรายละเอียดของการทำงานทั้ง 6 งาน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การบริหารงานวิชาการ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา กิจกรรมการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาและนโยบายของการบริหารระดับกรม เช่น นโยบายประกันคุณภาพ นโยบายการคลัง เขียนคล่อง เป็นต้น ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจะประกอบไปด้วยภาระงาน 8 ประการ คือ 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) งานด้านการเรียนการสอน 3) งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 4) งานด้านวัดผลและประเมินผล 5) งานด้านห้องสมุด 6) งานด้านนิเทศภายใน 7) งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน และ 8) งานด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

2. การบริหารงานบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารงานบุคลากร ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง ผู้บริหารที่ดำเนินการด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลเท่าที่มีอยู่นั้นเป็นกำลังสำคัญในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาจะประกอบไปด้วยภาระงานหลัก 4 ประการ คือ 1) การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน 2) การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร 3) การรักษาระเบียบวินัย 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ในทางปฏิบัติภาระงานดังกล่าวจะประกอบด้วย ภาระงานย่อยอีกมากมายหลายประการและบางภาระงานย่อยก็จะมีแนวทางปฏิบัติเฉพาะตลอดจนอาจมีหลักเกณฑ์ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกรอบของงานนั้น ๆ ด้วย

3. การบริหารงานกิจการนักเรียน งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานเกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ยกเว้น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของงานบริหารกิจการนักเรียน ก็เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้นด้วยความหมาย และวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทางราชการได้จัดงานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา 1 ใน 6 งาน ซึ่งผู้บริหารต้องตระหนักในภารกิจและดำเนินการบริหาร จนบรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตร

4. การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานธุรการ การเงิน และพัสดุที่ปฏิบัติ

อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปฏิบัติโดยยึดกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เกณฑ์ เงื่อนไขตามหนังสือสั่งการ จึงเป็นลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเป็นงานประจำ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจ รู้ขอบข่ายของงานภาระสำคัญในฐานะผู้บริหาร คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับติดตาม กำหนดเวลา จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของงานธุรการของโรงเรียนเป็นงานประสานและสนับสนุนงานอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความราบรื่น มีขอบข่ายเป็น 4 งาน ดังนี้ 1) งานสารบรรณ 2) งานทะเบียนและรายงาน 3) งานรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ราชการ 4) งานประชาสัมพันธ์การบริหารงานการเงินถือเป็นภาระกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับ ขอบข่ายงานการเงินโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ 1) เงินงบประมาณ 2) เงินนอกงบประมาณ และ 3) เงินรายได้แผ่นดิน การบริหารงานการพัสดุเป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจในภารกิจพัสดุที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน งานพัสดุประกอบด้วย ขอบข่ายงานคือ 1) การจัดซื้อจัดจ้าง 2) การควบคุมพัสดุเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี 3) การตรวจสอบพัสดุประจำปี 4) การจำหน่ายพัสดุ และ 5) การดำเนินการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

5. การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานอาคารสถานที่ เป็นงานที่ผู้บริหารกับบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันบริหารจัดการเกี่ยวกับอาคารเรียน อาคารประกอบ และบริเวณโรงเรียนทั้งหมด งานดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การจัดสร้างอาคารสถานที่อันรวมถึงการวางผังบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุมการก่อสร้าง การตกแต่งจัดระเบียบให้เป็นไปตามหลักการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนการรื้อถอนอาคารสถานที่ 2) การใช้อาคารสถานที่ อันหมายถึงการกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด ต่อการเรียนการสอนโดยตรง ต่อการเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนและต่อชุมชน 3) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิมหรือเพิ่มเติม เพื่อใช้ประโยชน์โดยคุ้มค่าที่สุด 4) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ คือ การควบคุมดูแลโดยทั่วไปเป็นการกำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การตกแต่ง รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง 5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการประเมินผลการใช้เพื่อการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานด้านนี้ให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์สูงสุดและเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวางแผนดำเนินงานอาคารสถานที่ของปีถัดไป

6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน เป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางทีจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์สองทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือ การสนับสนุน และความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีขอบข่ายครอบคลุมงานดังต่อไปนี้

1) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

2) การให้บริการแก่ชุมชน การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนมีอยู่และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

3) การร่วมกิจกรรมแก่ชุมชน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

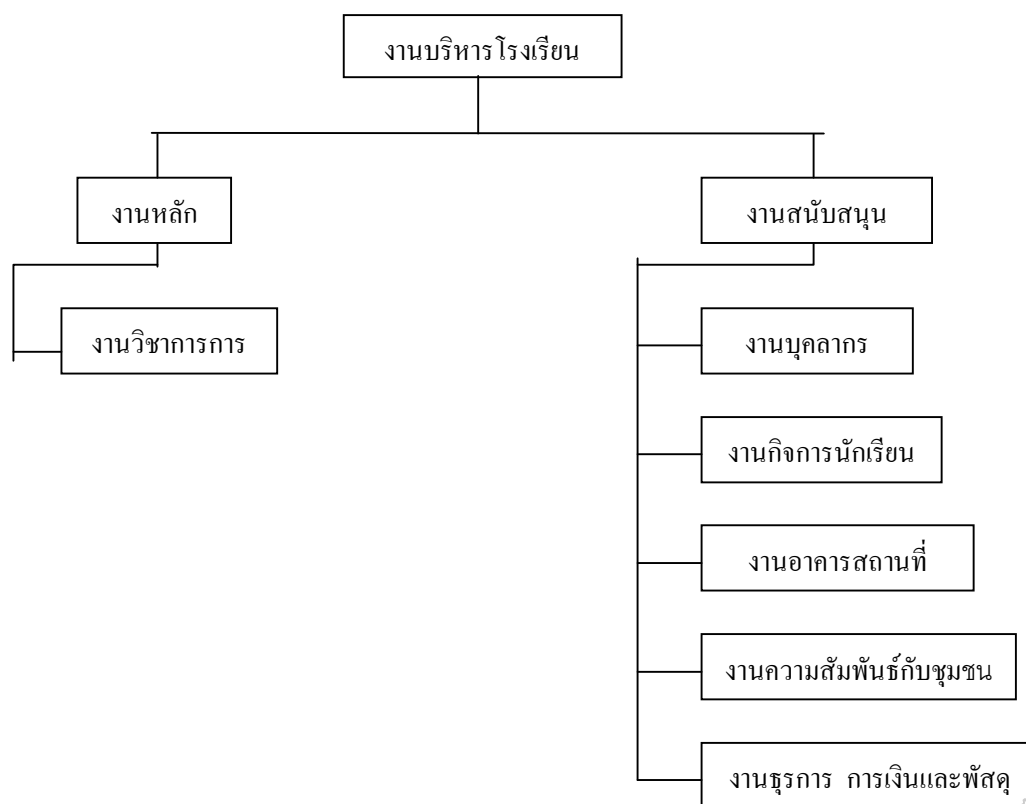
4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

5) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น

งานทั้ง **6** งานนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หลักของการบริหารโรงเรียนจะเห็นว่างานวิชาการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นโดยตรง จึงแบ่งงานบริหารโรงเรียนทั้ง **6** งานออกเป็น **2** ประเภท คือ **1) งานหลัก** เป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยตรง คือ งานวิชาการ

2) งานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ

การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ **2536ก : 4- 93**) ดังแผนภูมิที่ **3**

แผนภูมิที่ 3 แสดงขอบข่ายของงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
 ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนประถมศึกษา
 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536), 4- 93

กระบวนการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหารการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยวิธีการกระทำเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนสัมพันธ์และต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ สำหรับกระบวนการบริหารนั้นมีอยู่หลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีประกอบด้วยขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิดของเจ้าของทฤษฎีนั้นๆ ที่จะมองว่าขั้นตอนใดเด่นและมีความสำคัญมากกว่ากัน กล่าวคือ ฟาโยล (Fayol) ได้กล่าวถึงหลักของการบริหารว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การบังคับบัญชา (commanding) การประสานงาน (coordinating) การควบคุมงาน (controlling) (Fayoi 1937:6) ต่อมากุลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick) ได้แบ่งขั้นตอนการบริหารเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในชื่อว่า POSDCoRB ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การจัดบุคลากร (staffing) การอำนวยความสะดวก (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting)

และการงบประมาณ (budgeting) (Gulick and Urwick 1937:6) ซึ่งคล้ายกับที่ ฟาโยล (Fayol) ได้กล่าวไว้และสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (AASA = American Association of School Administrators) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ คือ การวางแผน (planning) การจัดสรรทรัพยากร (allocation) การเสริมกำลังบำรุง (stimulating) การประสานงาน (coordinating) และการประเมินผล (evaluation) ซึ่งมีบางขั้นตอนที่แตกต่างไปจากกูลิค และเออร์วิค และฟาโยล เล็กน้อย หลังจากนั้นไม่นานคือ 2 ปี เกรก (Gregg) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งบางขั้นตอนยังคงเหมือนกับของกูลิค และเออร์วิค และฟาโยล ประกอบด้วย การตัดสินใจสั่งการ (decision making) การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การติดต่อสื่อสาร (communicating) การใช้อิทธิพล (influencing) การประสานงาน (coordinating) และการประเมินผล (evaluating) (Gregg 1957: 274) อีก 14 ปีต่อมา แคมเบลล์ (Campbell) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารอีกโดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ การตัดสินใจ (decision making) การวางโครงการ (programming) การเสริมกำลังบำรุง (stimulating) การประสานงาน (coordinating) การประเมินผล (appraising) (Campbell 1971:189) ต่อมา ชูบ กาญจนประการ ได้เสนอแนวคิดกระบวนการบริหารยึดแนวคิดของ “POSDCoRB” โดยเพิ่มนโยบาย (policy) และอำนาจหน้าที่ (authority) กำหนดเป็น “PA-POSDCoRB” จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแนวความคิดต่าง ๆ นั้น มีความเห็นพ้องต้องกัน เป็นส่วนใหญ่ว่า กระบวนการบริหารอย่างน้อยจำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบในเรื่องของการวางแผน การจัดองค์การ การพัฒนาบุคลากร การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงาน งบประมาณ นโยบาย และอำนาจหน้าที่ ซึ่งขั้นตอนบริหารดังกล่าวจะได้อธิบายดังนี้

การวางแผน (planning) การวางแผนมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผนแล้ว ยากที่กิจกรรมทุกชนิดจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยากที่จะดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง การวางแผนช่วยให้การทำงานถูกต้องตามจุดประสงค์ และช่วยให้มีการประสานงานจากหน่วยงานทุกหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและการขัดแย้งกันหมดสิ้นไป การวางแผนในการบริหารงานนั้น อาจจัดเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้ รูปแบบของแผนงานควรประกอบด้วยหัวข้อ จุดประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติและมาตรฐานของงาน ผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะทำอะไร (what) จะทำอย่างไร (how) จะมอบให้ใครทำ (who) จะกระทำที่ไหน (where) และจะกระทำเมื่อใด (when) นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ คุณค่าทางสังคม พฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

การจัดองค์การ (organizing) เป็นเทคนิคพื้นฐานในการบริหารอย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การนั้น ๆ ขึ้นมา เป็นการช่วยให้ทราบถึงตำแหน่งหน้าที่ สถานะและการควบคุมบังคับบัญชาอย่างกว้าง ๆ ทำให้สามารถจัดโครงสร้างเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายจุดประสงค์ขององค์การ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของทั้งหน่วยงานหลัก (**line**) หน่วยงานที่ปรึกษา (**staff**) และหน่วยงานช่วยเหลือ (**auxiliary**) หลักของการจัดองค์การจะต้องมีนโยบายและจุดประสงค์ชัดเจน มีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญ มีการจัดสายการบังคับบัญชา ช่วงการบังคับบัญชา เอกภาพการบังคับบัญชา และอำนาจทางการบริหาร เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การจัดองค์การเป็นลักษณะงานที่ผู้บริหารจะต้องทำการวางโครงสร้างกิจกรรม เพื่อช่วยให้ทุกคนเข้าใจว่า ใครมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้างในองค์การ โดยการกำหนดอำนาจ หน้าที่ความ รับผิดชอบในงานนั้น ๆ อย่างชัดเจน

การบริหารบุคคล (staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ตั้งแต่การ แสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากร การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ มีอยู่ตลอดไป สำหรับหลักการบริหารบุคคลนั้น แบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ 1) ระบบคุณธรรม (**merit system**) เป็นระบบที่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความเท่าเทียมกันของบุคคล ผู้บริหารจะ ทำงานโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ความเสมอภาค 2) ระบบอุปถัมภ์ (**patronage system**) เป็นระบบที่คำนึงถึงความสนิทสนมชอบพอกัน หรือเป็นญาติมิตรกันเป็นสำคัญไม่คำนึงถึง ความรู้ความสามารถบุคคลเลย มีการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของการเล่นพวก (กิตติมา ปรีดีดีล 2532 : 30)

การวินิจฉัยสั่งการ (directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากได้วิเคราะห์และ พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามและให้มีการปฏิบัติงานตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะที่ ผู้บริหารเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ 2530: 9) การสั่งการนั้น มีหลายรูปแบบ คือ การสั่งงานโดยตรง การสั่งงานแบบขอรอง การสั่งงานแบบเสนอแนะและ การสั่งการแบบอาสาสมัคร การสั่งการเหล่านี้สามารถกระทำได้ทั้งลายลักษณ์อักษรและวาจา การ สั่งการที่ดีควรคำนึงถึงความสามารถของผู้รับและความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องใช้ มีลักษณะ เป็นการจูงใจต่อการรับคำสั่ง มีการคาดการณ์ดี เหมาะสม สมบูรณ์ และถูกต้อง (กิตติมา ปรีดีดีล 2532 : 31)

การประสานงาน (coordinating) การประสานงานถือว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการบริหาร ซึ่งช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่น และรวดเร็ว การประสานงานที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสามัคคีและลดปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ช่วยป้องกันการงานซ้ำซ้อน ช่วยให้บุคลากรของหน่วยงานเข้าใจปัญหาของหน่วยงานอื่น และนำมาเป็นบทเรียนในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานของตนเองอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานได้ (กิติมา ปริศิติกุล 2532 : 31)

การรายงาน (reporting) หมายถึง การรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบทราบ ความเคลื่อนไหว ความเป็นไป เป็นระยะ ๆ ทำให้ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ได้ทราบความก้าวหน้าของงานอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ 2530: 9)

งบประมาณ (budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงิน โดยรอบคอบและรัดกุม

นโยบาย (policy) หมายถึง ข้อความทั่วไป ซึ่งใช้สำหรับเป็นเครื่องนำทาง หรือเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานต่าง ๆ นโยบายช่วยให้บุคคลมีการคิดพิจารณาที่รอบคอบเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ช่วยให้มีคามเสมอภาคในการบริหารงาน และช่วยประหยัดเวลานโยบายที่ดีจะต้องจัดทำขึ้นจากข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายย่อย ๆ สนับสนุนนโยบายใหญ่ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย มีความแน่นอน ในขณะที่บังคับใช้ มีการจัดทำร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ และต้องมีการทบทวนและประเมินเพื่อแก้ไขปรับปรุง (ธงชัย สันติวงษ์ 2533: 186-190)

อำนาจหน้าที่ (authority) หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามได้ อำนาจหน้าที่ในองค์การย่อมเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการที่ได้มีตำแหน่งหน้าที่เป็นทางการ ดังนั้น การใช้อำนาจหน้าที่จึงต้องใช้เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การด้วย อำนาจหน้าที่ในองค์การจะมีมากที่สุดที่ผู้บริหารระดับสูงและแบ่งส่วนเรื่อยมาในระดับต่ำตามสายงานที่เกิดขึ้น จากการแบ่งงานกันทำและการมอบหมายงาน (ธงชัย สันติวงษ์ 2533: 186-190)

กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ขั้นตอนการบริหารที่นำมาซึ่ง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่องค์กรต้องการ ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจและ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานบริการการศึกษาได้ การบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นการจัดการ ตามสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารจะต้องมีความรู้กว้าง เข้าใจศาสตร์ทางการบริหาร ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนความซับซ้อนของสังคม ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ทั้งเทคนิค เศรษฐกิจ และ พฤติกรรมศาสตร์วิทยาการสมัยใหม่ เข้าใจเรื่องของความเป็นคน ต้องประเมินสถานการณ์ และ สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ เหมาะสมที่สุดสำหรับผลทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น

กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้กรอบความคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวง ศึกษาธิการ แต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับนโยบายและ การดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ กระบวนการ ประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

ขั้นตอน ตาม ขั้นตอนแต่ละตอนมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การควบคุมคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญคือ

1. กำหนดมาตรฐานโรงเรียน โดย สปช. พัฒนามาตรฐานโรงเรียนที่เป็นแกนกลาง สปจ., สปอ. ปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อลงสู่การปฏิบัติและให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
2. พัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน โดยจัดทำแผนการดำเนินงาน เตรียมความพร้อมทางด้าน ปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากร

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1. ตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเองในระหว่างการดำเนินงาน ตามแผน และเมื่อสิ้นสุดแผน
2. ตรวจสอบภายนอก โดย สปอ. ใช้กระบวนการนิเทศ 100% เป็นยุทธศาสตร์หลัก
3. ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน
4. โรงเรียนใช้ผลการตรวจสอบทั้งภายในภายนอกทำการปรับปรุงโรงเรียน และ ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

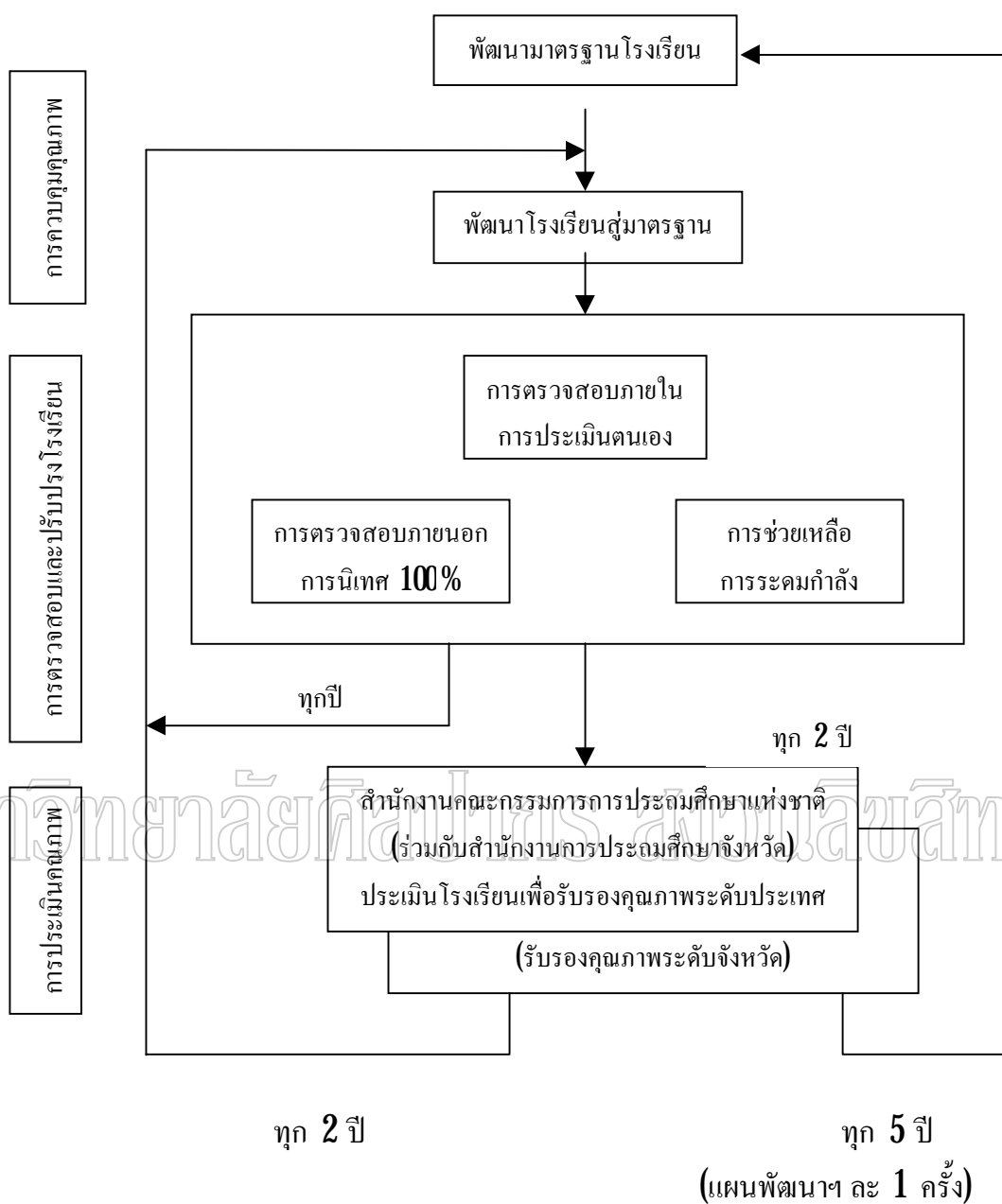
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนทุกโรงเรียนและทุก 2 ปี เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนและติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในภาพรวมของระดับประเทศ

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินในส่วนที่เพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัด และใช้ผลการประเมินทั้งสองส่วน คือ ส่วนที่ประเมินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และส่วนที่ประเมินเพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดเอง เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์ของระดับจังหวัด

3. ปรับปรุง/พัฒนามาตรฐานโรงเรียนทุก 5 ปี (แผนพัฒนาฯ ละ 1 ครั้ง) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 12) เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น จึงนำเสนอแผนภูมิกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังแผนภูมิที่ 4 นี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของ สปช.

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 13

จากแผนภูมิที่ 4 หากยึดเอานิยามของการประกันคุณภาพที่หมายถึงกิจกรรมใด ๆ ที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารว่า ผลผลิตทางการศึกษาที่ได้นั้นมีคุณภาพตามที่พึงประสงค์แล้วการประกันคุณภาพตามแผนภูมิจ้างต้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับ **accountability** หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียนว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ชุมชนต้องการ การประกันคุณภาพระดับนี้จะครอบคลุมถึงขั้นที่ 2 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2. ระดับ **accreditation** หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการของโรงเรียนที่สร้างความมั่นใจให้กับชุมชนและสังคมในวงกว้างว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยองค์กรภายนอกโรงเรียนเป็นผู้รับรองมาตรฐาน การประกันคุณภาพระดับนี้ครอบคลุมขั้นที่ 3 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ข : 12-14)

มาตรฐานการศึกษา

คำว่า มาตรฐาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นหลักสำหรับเปรียบเทียบกำหนด และมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเปรียบเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 ข : 3)

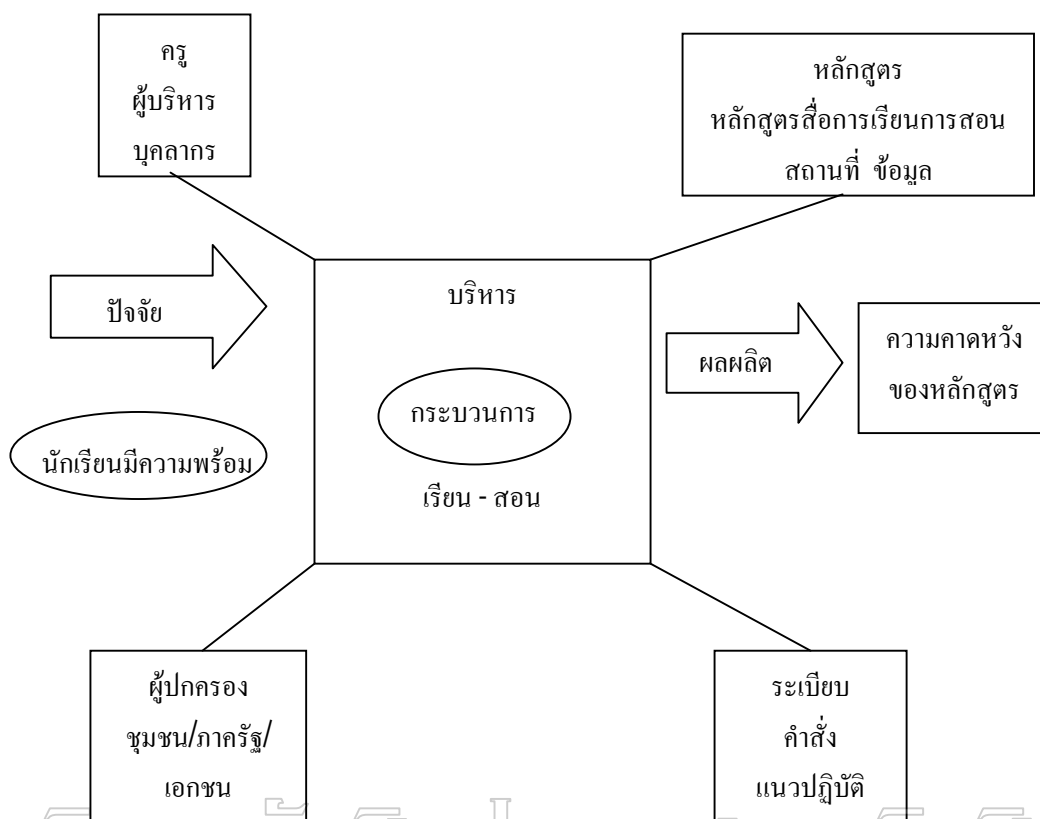
ส่วนกรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในตัวผู้เรียนตามจุดหมายของหลักสูตร

2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี ที่จำเป็นต้องมี ต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการ เทคโนโลยี เครื่องระบบที่มีประสิทธิภาพ

โดยมีแผนภูมิแสดงองค์ประกอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ที่ชัดเจน ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 5 องค์ประกอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ,สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ : โครงการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), 4

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐาน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษา นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนว่า ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน จะต้องจัดการอย่างไร การทำงานให้เป็นมาตรฐาน จะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดมีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้สถานศึกษาพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า

5. ทำให้สะดวกในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ และประเมิน (กรมวิชาการ 2540: 1 - 2)

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปฏิบัติงานในพื้นที่ทั่วประเทศ มีสภาพแตกต่างกันในปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน มีสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพเศรษฐกิจของชุมชน มีขนาดความพร้อมแตกต่างกัน จึงทำให้การศึกษาของโรงเรียนมีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งในด้านประสิทธิภาพขององค์การ การจัดการ ผลผลิตทางการศึกษา คือ คุณภาพการศึกษาที่นักเรียนได้รับในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จึงมักอยู่ในสภาพที่ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น คุณภาพทางการศึกษาของไทยดังกล่าวอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วคือนักเรียนมีความรู้ต่ำ หรือพูดให้ง่ายคนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาด้านนักเรียนด้อยคุณภาพ เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา เนื่องจากระบบการบริหารและการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพล้วนเป็นปัญหาวิกฤติ (พรเลิศ อ่วมพ่วง 2538: 7)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นความจำเป็นในการแก้ปัญหา จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขึ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ใช้เป็นแนวทางในการบริหารการดำเนินงาน การประเมินผล และให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีลักษณะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่เกิดจากการวิจัย และวิเคราะห์องค์การ (organization analysis) ในเชิงระบบ

ความเป็นมาของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแผนการศึกษาแห่งชาติ สภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีประวัติความเป็นมาดังนี้

พ.ศ. 2491 ได้มีความพยายามที่จะควบคุมโรงเรียนประชาบาลโดยตั้งให้มีผู้ตรวจการประถมศึกษาขึ้น เป็นผู้ประเมินโรงเรียนส่งอำเภอ ผู้ตรวจการประถมศึกษา 1 คน คุมโรงเรียนประมาณ 12-16 โรง ประเมินและรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

พ.ศ. 2495 โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดละเชิงเทรา ได้เผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมา 1 เล่ม คือ “โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี” ความคิดส่วนใหญ่ในจุดสารเล่มนี้เป็นความคิดแบบอเมริกัน

พ.ศ. 2505 รัฐบาลออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้เชิญข้าราชการกรมสามัญศึกษาไปศึกษาและดูงาน คณะผู้ทำงานสนใจกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษามาก

พ.ศ. 2507 ได้มีการประชุมที่อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี เพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาโดยมีผู้จัดดำเนินการได้แปลเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเอกสารให้ศึกษา การประชุมครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทยมาจำนวนหนึ่ง

ในปีเดียวกันนี้เองหลังจากประชุมที่อ่างศิลา ภาคการศึกษาที่ 12 ได้ประชุมกัน และผลิตหนังสือขึ้นมา 1 เล่ม ชื่อ “การทดลองวางมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ภาคศึกษา 12 จังหวัดฉะเชิงเทรา”

พ.ศ. 2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับแรก)

พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) (สุนทร จันทรรตริ 2534: 131)

วันที่ 1 ตุลาคม 2523 โอนการประถมศึกษาจากกรมสามัญศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีความพยายามปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น เช่น การประกวดโรงเรียนดีเด่น โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมิน พ.ศ. 2528 ทดลองใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2528 ขึ้น และในปี พ.ศ. 2532 ได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2532 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2533 ใช้ในปี 2533

วันที่ 24 พฤษภาคม 2536 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ขึ้นใช้เป็นฉบับที่ 4 วันที่ 27 พฤษภาคม 2537 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2537 ระดับก่อนประถมศึกษา และวันที่ 26 กันยายน 2537 ให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2538 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 ปี พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศใช้มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ใช้ในปัจจุบันนี้

การนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน

แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้ใช้ ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนจะต้องร่วมมือกันวิเคราะห์งาน ตามภารกิจของโรงเรียน หาจุดเด่น จุดด้อย โดยการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปวางแผนและดำเนินการพัฒนางานที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานให้ได้มาตรฐาน และงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วให้มีระดับคุณภาพสูงขึ้น เมื่อดำเนินการพัฒนาตามแผนที่วางไว้แล้ว จึงทำการประเมินว่าบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงดำเนินการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในการวางแผนและดำเนินการพัฒนา โรงเรียนจะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และในขั้นตอนของการประเมินเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนจะต้องกำหนดรายละเอียดแนวทางการประเมิน ให้สอดคล้องกับประเด็นที่จะต้องประเมินตามตัวบ่งชี้ และสอดคล้องกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบร่องรอย และการพิจารณาให้ระดับคุณภาพ ในการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ให้มีสภาพที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานนั้น โรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบซึ่งมีแนวทางในการพัฒนางานของโรงเรียน

เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน 1) ศึกษาทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และระดับคุณภาพ 2) ประเมินสภาพของโรงเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานในโรงเรียน และนำมาเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพในแต่ละ ตัวบ่งชี้ เพื่อหาจุดด้อยของโรงเรียน 3) กำหนดงานที่จะพัฒนาโดยใช้ผลการประเมินกำหนดงานที่จะพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนพัฒนางาน 1) กำหนดวิธีการ หรือกิจกรรมสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางาน 2) กำหนดและจัดเตรียมปัจจัยที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนางาน เช่น ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา วัสดุภัณฑ์ และงบประมาณ ฯลฯ 3) กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน 1) ปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ 2) นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการทำงานเป็นระยะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและสรุปผลการปฏิบัติงาน เป็นการตรวจสอบผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนหลังจากได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง เช่น หนึ่งภาคเรียนหรือหนึ่งปีการศึกษา 1) ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสามารถดำเนินการตามแนวทางการประเมิน 2) สรุปผลการประเมินและนำผลที่ได้จากการ

ประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอื่นที่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐานต่อไป โดยเริ่มดำเนินการขั้นตอนที่ 1 ใหม่ 3) รายงานผลการประเมิน หรือผลการปฏิบัติงานให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทราบตามลำดับ

บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือให้โรงเรียนสามารถพัฒนางานตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยหน่วยงานดังกล่าวควรมีบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 จัดสร้างและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา

1.2 จัดอบรมวิทยากรแกนนำระดับจังหวัด เพื่อนำไปขยายผลเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานจนถึงระดับโรงเรียน

1.3 ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานแก่ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ทุกระดับ โดยบรรจุเนื้อหาสาระที่สำคัญในหลักสูตรการฝึกอบรมและการประชุมสัมมนาในระดับกรม เช่น การประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ทุกระดับ เช่น ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ การฝึกอบรมเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ทุกระดับ เช่น การฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารระดับต่าง ๆ

1.4 จัดสรรปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนางานให้แก่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ บุคลากร

1.5 นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1.6 นำผลการประเมินมาตรฐานจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทุกหน่วยงานระดับกรม เช่น แผนการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณ แผนอัตรากำลัง แผนพัฒนาบุคลากร แผนการนิเทศ แผนจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.7 สนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพจนถึงระดับมาตรฐาน และเป็นแบบอย่างที่ดีของหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด

1.8 ปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มทางการศึกษา

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนางานมาตรฐานการศึกษาระดับจังหวัด

22 เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนทุกระดับ โดยจัดการประชุมอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จัดทำเอกสารเผยแพร่ เช่น วารสาร จุลสาร จดหมายข่าว ฯลฯ จัดนิทรรศการแสดงผลงานโรงเรียน/หน่วยงาน ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในวันสำคัญ ต่าง ๆ

23 จัดสรรปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนางาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ฯลฯ ให้แก่โรงเรียน

24 สนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียน ให้สามารถพัฒนางานจนบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน

25 นิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและโรงเรียน

26 กำหนดมาตรการตรวจสอบมาตรฐานโรงเรียนในจังหวัด โดยการสุ่มประเมิน เพื่อควบคุมมาตรฐานในภาพรวมของจังหวัด

27 นำผลการประเมินมาตรฐานทุกระดับจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน โดยการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

28 เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี

3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

31 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนางานมาตรฐานการศึกษา ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ

32 เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนทุกระดับ โดยบรรจุเนื้อหาในหลักสูตรการประชุม การอบรม การสัมมนา ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

33 กำหนดมาตรการตรวจสอบ เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และควบคุมมาตรฐานในภาพรวมของอำเภอ/กิ่งอำเภอ

34 นิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

35 ประมวลผลการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตลอดจนถึงการหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนให้สามารถพัฒนางานให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานทุกตัวบ่งชี้และทุกระดับที่โรงเรียน จัดการศึกษา และส่งผลการประเมินไปที่จังหวัดตามปฏิทินปฏิบัติงาน

36 เสริมแรงให้กำลังใจโรงเรียน ที่สามารถดำเนินงานบรรลุเกณฑ์มาตรฐานจนเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยอาจจัดเป็นนิทรรศการ เชิญเป็นวิทยากร ยกย่องให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในแต่ละขนาด

มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานโรงเรียนฉบับนี้เป็นสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งแสดงถึงลักษณะ โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ เป็นเป้าหมายหลักของระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายที่เกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนแต่ละระดับการศึกษา ตลอดจนกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 9)

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้พิจารณาลงมติให้ความเห็นชอบหลักการ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ ในการประชุม ครั้งที่ 1/2541 วันพฤหัสบดีที่ 29 มกราคม 2541 และพิจารณาลงมติให้ความเห็นชอบรายละเอียด ในแต่ละระดับคุณภาพ ในการประชุม ครั้งที่ 2/2541 วันจันทร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2541 โดยแบ่งเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) มาตรฐานการบริหารโรงเรียน
- 2) มาตรฐานการเรียนการสอน
- 3) มาตรฐานคุณภาพนักเรียน

แต่ละมาตรฐานจะมีตั้งแต่ 1 - 4 ตัวบ่งชี้ เพื่อบอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน ส่วนระดับคุณภาพมี 3 ระดับในแต่ละตัวบ่งชี้ เพื่อให้โรงเรียนที่มีศักยภาพต่างกันสามารถพัฒนาตนเองบรรลุเป้าหมายได้เป็นลำดับขั้นของการพัฒนาคนและพัฒนางาน สำหรับการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนนั้นมีการดำเนินการทั้งโดยการให้โรงเรียนประเมินตนเอง และประเมินจากหน่วยงานภายนอก เมื่อได้ข้อมูลจากผลการประเมินมาตรฐานแล้ว ต้องใช้ข้อมูลนั้นวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปหลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้มาตรฐาน ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศเสนอความคิดเห็นต่อมาตรฐานโรงเรียนฉบับนี้

ข้อเสนอทั้งหลายที่เกิดจากประชาพิจารณ์ คณะทำงานได้ประมวลผลสรุปเพื่อนำมาปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในมาตรฐานสองด้าน คือ มาตรฐานด้านผลผลิต อันได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น และมาตรฐานด้านกระบวนการ อันได้แก่ มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน สำหรับมาตรฐานด้านปัจจัยยังคงใช้มาตรฐานด้านวัสดุครุภัณฑ์ และ

สิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 ซึ่งกำหนดไว้แต่เดิม ทั้งนี้เพราะยังมีความเป็นปัจจุบันและครอบคลุมภารกิจทั้งหลายของโรงเรียนประถมศึกษา โดยสมบูรณ์

มาตรฐานด้านผลผลิตและมาตรฐานด้านกระบวนการ อันได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ภายใต้กรอบแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. ยึดภารกิจและขอบข่ายงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน และองค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาด้านกระบวนการและผลผลิตเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐาน
- 2 มาตรฐานคุณภาพนักเรียนกำหนดจากผลวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และลักษณะของพลเมืองไทยที่พึงประสงค์ตามแผนพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ
- 3 มาตรฐานการเรียนการสอนและมาตรฐานการบริหารโรงเรียน กำหนดจากผลการศึกษา วิเคราะห์ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การเรียนรู้และการบริหาร โดยเน้นการนำไปสู่คุณภาพนักเรียนที่ถือเป็นเป้าหมายหลัก

องค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐาน

มาตรฐาน คือ สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงานหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดทุกโรงเรียน

1. ตัวบ่งชี้ คือ ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน
 - 2 ระดับคุณภาพ คือ ประเด็นที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้
- จำแนก
- 3 เป็น 3 ระดับหมายถึงคุณภาพผลผลิตหรือกระบวนการที่มีผลน่าพอใจแตกต่างกัน
- ดังนี้

- ระดับ 1 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ
- ระดับ 2 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง
- ระดับ 3 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก :11)

มาตรฐานการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการ

บริหารงาน โดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จากการพิจารณากระบวนการบริหารข้างต้น จึงได้กำหนดมาตรฐานการบริหารโรงเรียนเฉพาะปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียนจำนวน 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 54)

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 กิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย โภชนาการ และ กิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนได้รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้ניתนและการพัฒนางานอยู่เสมอ

การนำแนวคิด ทฤษฎีการบริหารมาใช้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ข : 47) ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารโรงเรียนไว้ 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน และมาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งการที่จะให้บรรลุตามมาตรฐานดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องทำแนวคิดทฤษฎีการบริหารหลายอย่างมาใช้ในลักษณะผสมผสานกัน ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนก็ยังคงดำเนินงานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน บุคลากร ชุมชนการเงินและพัสดุ อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้ง 6 งาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานที่ 1 ได้แก่ เรื่องการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการมอบหมายงานให้บุคลากรทำตามความรู้ความสามารถ การควบคุมกำกับ ติดตามและนิเทศงาน ซึ่งขอบข่ายงานที่ปรากฏค่อนข้างชัดในมาตรฐานที่ 1 นี้ คือ งานธุรการ บุคลากร และความสัมพันธ์กับชุมชน

เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้และขอบข่ายงานแล้วจะเห็นว่า หากประสงค์จะให้การบริหารโรงเรียนบรรลุตามมาตรฐานที่ 1 อย่างน้อยผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจ และนำแนวคิดทฤษฎีบริหารต่อไปนี้มาใช้ คือ

- 1) การวิเคราะห์สภาพโรงเรียน (SWOT)
- 2) กระบวนการบริหารของ Gulick และ Urwick มีชื่อว่า POSDCoRB
- 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation)
- 4) การพัฒนาพลังสร้างสรรค์องค์กร (AIC)

5) ทักษะของผู้บริหารตามคิดของ **Robert L. Katz**

6) ทฤษฎี X, Y ของ **Mc Gregor** (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ข : 18)

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานที่ 2 ได้แก่ เรื่องการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน ซึ่งขอบข่ายงานที่ปรากฏก่อนข้างชี้ในมาตรฐานที่ 2 นี้ คือ งานบุคลากร ธุรการการเงินและพัสดุ และอาคารสถานที่

เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้และขอบข่ายงานแล้วจะเห็นว่า หากประสงค์จะให้การบริหารโรงเรียนบรรลุตามมาตรฐานที่ 2 อย่างน้อยผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจ และนำแนวคิดทฤษฎีการบริหารต่อไปนี้มาใช้ คือ

- 1) การสร้างขวัญกำลังใจ (moral)
- 2) การจูงใจตามแนวคิดของ Maslow และ Herzberg
- 3) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ (human relation)
- 4) กลุ่มสร้างคุณภาพ (QC)
- 5) การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ข : 19)

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานที่ 3 ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การจัดบริการแนะแนว บริการสุขภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งขอบข่ายงานที่ปรากฏก่อนข้างชี้ในมาตรฐานที่ 3 นี้ คือ งานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน และอาคารสถานที่

เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ และขอบข่ายงานแล้วจะเห็นว่า หากประสงค์จะให้บรรลุมาตรฐานที่ 3 อย่างน้อยผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจ และนำแนวคิดทฤษฎีการบริหารต่อไปนี้มาใช้คือ

- 1) การสร้างและพัฒนาทีมงาน
- 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (participation)
- 3) การพัฒนาสร้างสรรค์องค์กร (AIC)

4) ทักษะของผู้บริหารตามแนวคิดของ **Robert L. Katz** (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ข : 19)

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานที่ 4 ได้แก่ เรื่องการประสานความร่วมมือกับ กรรมการโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่ง ขอบข่ายงานที่ปรากฏก่อนข้างชัดในมาตรฐานที่ 4 นี้ คือ งานบุคลากรและความสัมพันธ์กับชุมชน

เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้และขอบข่ายงานแล้วจะเห็นว่า หากประสงค์จะให้บรรลุ มาตรฐานที่ 4 อย่างน้อยผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจและนำแนวคิดทฤษฎีการ บริหารต่อไปนี้มาใช้ คือ

- 1) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ (**human relation**)
- 2) การจูงใจตามแนวคิดของ (**Maslow** และ **Herzberg**)
- 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (**participation**)
- 4) การพัฒนาสร้างสรรค์องค์กร (**AIC**) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ 2541 ข : 20)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานที่ 5 ได้แก่ เรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องใช้วิธีการหลากหลายให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การนำผลการประเมินไปนิเทศและพัฒนางาน ซึ่งขอบข่ายงานที่ปรากฏก่อนข้างชัดในมาตรฐานที่ 5 นี้ คือ งานบุคลากรและความสัมพันธ์กับ ชุมชน เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ และขอบข่าย งานแล้วจะเห็นว่าหากประสงค์จะให้บรรลุ มาตรฐานที่ 5 อย่างน้อย ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจและนำทฤษฎีการบริหารต่อ ไปนี้มาใช้ คือ

- 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (**participation**)
- 2) การพัฒนาสร้างสรรค์องค์กร (**AIC**)
- 3) กลุ่มสร้างคุณภาพ (**QC**)
- 4) การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (**TQM**) (สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ข : 20)

มาตรฐานการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผน เป็นเครื่องมือในการบริหารงานโดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและที่สำคัญ คือมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนมีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จากการพิจารณากระบวนการบริหารข้างต้นจึงได้กำหนดมาตรฐานการบริหารโรงเรียนเฉพาะปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียน จำนวน 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 54)

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน
ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศตามที่จำเป็นต้องรายงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชา และใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน

ระดับ 2 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนถูกต้องตามภารกิจตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน

ระดับ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้องตามภารกิจตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน มีระบบการใช้และให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ทันต่อการใช้งาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีแผนการดำเนินงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีแผนการดำเนินงานครบถ้วนตามภารกิจของโรงเรียน

ระดับ 2 มีแผนการดำเนินที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและนำไปปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างครบถ้วน

ระดับ 3 มีแผนการดำเนินที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีเป้าหมายชัดเจน มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนและนำไปปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างครบถ้วน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงานมอบหมายตรงกับความรู้ความสามารถส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ระดับ 2 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

ระดับ 3 จัดระบบชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และมีการส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการควบคุม กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผน โดยมีบุคลากรรับผิดชอบชัดเจน

ระดับ 2 มีการควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศการดำเนินงาน โดยใช้กิจกรรมหลากหลาย มีบุคลากรรับผิดชอบชัดเจน

ระดับ 3 มีการควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศการดำเนินงานจนบรรลุตามแผนโดยใช้กิจกรรมหลากหลาย มีบุคลากรรับผิดชอบชัดเจน ปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด และบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ดีต่อการควบคุมกำกับ ติดตามและนิเทศ

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ใช้วิธีการหลากหลายส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสามารถในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ระดับ 2 ใช้วิธีการหลากหลายส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา มีการประเมินและปรับปรุงวิธีการในการพัฒนาบุคลากร ให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ระดับ 3 ใช้วิธีการหลากหลายส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองและพัฒนา งานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเกิดค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนในการ ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการ จำเป็นของบุคลากรอย่างทั่วถึง

ระดับ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการ จำเป็นของบุคลากรอย่างทั่วถึง มีคุณภาพดี เหมาะสมกับการใช้งานรวมทั้งบริการด้านสวัสดิการมี ความสะดวกรวดเร็ว

ระดับ 3 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการ จำเป็นของบุคลากรอย่างทั่วถึง มีคุณภาพดี เหมาะสมกับการใช้งาน รวมทั้งบริการด้านสวัสดิการมี ความสะดวกรวดเร็ว และการให้ประโยชน์ตอบแทนเป็นธรรม ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจ และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย โภชนาการและกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย อาหาร กลางวัน อาหารเสริมและจัดกิจกรรม ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนได้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน

ระดับ 2 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว สุขภาพอนามัย อาหารกลางวัน อาหารเสริม และจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนได้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนอย่าง ทั่วถึง

ระดับ 3 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว สุขภาพอนามัย อาหารกลางวัน อาหารเสริม และจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนได้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องและทั่วถึง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียน

ระดับ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ระดับ 3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดแหล่งความรู้ หรือสื่อที่มีคุณภาพให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

ระดับ 2 จัดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อที่มีคุณภาพเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียน
การสอนเหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและส่งเสริมให้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ระดับ 3 จัดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อที่มีคุณภาพเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียน
การสอนเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน และส่งเสริมให้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนครบตาม
หลักสูตรในแต่ละระดับชั้น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบมี
บรรยากาศดี ปลอดภัย

ระดับ 2 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบมี
บรรยากาศดี ปลอดภัยมีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและส่งเสริมการเรียนรู้

ระดับ 3 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบมี
บรรยากาศดี ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีความปลอดภัยมีภาวะลดลง และมีวัสดุอุปกรณ์หลากหลายที่
เสริมสร้างพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและ
หน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ

ระดับ 2 ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ และมีผลงานที่สำเร็จตามเป้าหมาย

ระดับ 3 ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ และมีกลุ่มบุคคลที่มีความรู้สึกผูกพันเป็นเจ้าของโรงเรียน อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจอย่างสม่ำเสมอและมีผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมืออย่างชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โรงเรียนได้รวดเร็วทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนตามสถานการณ์หรือตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน

ระดับ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน โดยใช้สื่อ/เครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

ระดับ 3 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน โดยใช้สื่อ/เครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายมีการดำเนินงานได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีหลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานโรงเรียน โดยวิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่เหมาะสม

ระดับ 2 ประเมินผลการปฏิบัติงานโรงเรียน โดยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับงานหรือสิ่งที่ต้องการประเมิน

ระดับ 3 ประเมินผลการปฏิบัติงานโรงเรียน โดยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับงานหรือสิ่งที่ต้องการประเมิน และผลการประเมินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้ในทิศและพัฒนาางานอยู่เสมอ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ระดับ 2 นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการนิเทศปรับปรุงและพัฒนาางานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ระดับ 3 นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการนิเทศปรับปรุงและพัฒนาางานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนมีผลสำเร็จของงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งมีการเผยแพร่ผลการประเมินแก่บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก : 56- 69)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศึกษานิเทศศาสตร์

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง)

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) ตั้งอยู่หมู่ 3 ถนนเอกชัย ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีเนื้อที่ 3 ไร่เศษ ที่ดินที่นอกเหนือจากที่ตั้งอาคารเรียนและอาคารประกอบได้เทคโนโลยีทั้งหมด ขาดไม้ดอกไม้ประดับและไม่ย่นต้นที่ห้ามเงา ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในย่านอุตสาหกรรม ในตำบลที่อยู่มีโรงงานอุตสาหกรรมถึง 47 โรง (องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด) มลภาวะโดยรอบจะประกอบไปด้วยกลิ่น คิว้น จากโรงงานอุตสาหกรรม เสียงจากขูดยานพาหนะ เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ถนนเอกชัยมาก นักเรียนทั้งหมด 876 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2545) เป็นเด็กจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ประมาณ 50% ที่ผู้ปกครองอพยพมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เป็นปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนด้านวิชาการเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลการบ้าน และการเรียนของบุตรหลาน เป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

ข้อด้อยของโรงเรียนคือขาดแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องสื่อการเรียนการสอน ห้องจริยศึกษา ห้องพิเศษต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอที่จะจัดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ บริเวณโดยรอบที่จะจัดให้นักเรียนได้เล่นและออกกำลังกายก็มีน้อยมาก ไม่มีรั้วรอบขอบชิดที่จะให้ความปลอดภัยกับนักเรียน เนื่องจากทางวัดไม่อนุญาตให้กั้นรั้ว เพราะมีความเห็น

ว่าการกันรั้วเป็นการแบ่งแยกเขตกัน ที่ดินของวัดมีน้อยอยู่แล้ว ถ้ากันรั้วจะทำให้ดูคับแคบลงไป ผู้วิจัยเองเพิ่งย้ายเข้ามาบริหารงานได้เพียง 2 ปี (26 ตุลาคม 2543) งบประมาณที่โรงเรียนได้รับมีน้อยมากประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของคนในพื้นที่ไม่ดี ดอกเบี้ยธนาคารถูก ประชาชนไม่กล้านำเงินที่มีอยู่มาบริจาคให้โรงเรียนนำไปพัฒนาสิ่งที่ขาดแคลนได้ ผู้วิจัยจึงยังไม่สามารถปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เท่าที่ควร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญา วุฒิอาภรณ์ (2527) วิจัยเรื่อง “เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษาแปด” เพื่อหาเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยอาศัยเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา ของสุมิตร คุณานุกร เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2522 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของเขตการศึกษา 1 สำนักงานศึกษาธิการเขต 1 จังหวัดนครปฐม เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาของ National Study of School Evaluation และการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาของเขตการศึกษา 8 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ประกอบด้วย 5 หมวดสรุปได้ดังนี้

หมวดที่ 1 การจัดการเรียนการสอน

หมวดที่ 2 บริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและประสบการณ์นักเรียน

หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน

หมวดที่ 4 การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น

หมวดที่ 5 ความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นในหมวดต่าง ๆ ในแบบเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ และกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งในอำเภอ เขตเมือง และชนบท ผลปรากฏว่ามีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

สมเกียรติ ทานอก (2539) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้รวม สำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า โมเดลโครงสร้างเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาสอดคล้องกับ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ **12.99 (p= 0.98)** และตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานวิชาการและงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งงานของโรงเรียนทั้ง **6** งานนี้มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ **91, 89, 84, 77, 66** และ **64** ตามลำดับ

วารสาร ค่ำทับทิม (2540) ศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 พบว่า สารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน มีความตรงต่ำ และข้อมูลที่โรงเรียนนำมาใช้ในการตัดสินใจระดับคุณภาพ ไม่ครอบคลุมลักษณะของข้อมูลทั้งหมด ความลำเอียงเกิดจากการประเมินตนเองของโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ประเมินสูงกว่าผู้เชี่ยวชาญ โดยมีแหล่งที่เกี่ยวข้องในการทำให้เกิดความลำเอียง **3** แหล่ง ดังนี้ **(1)** ผู้ประเมิน **(2)** กระบวนการประเมินตนเองของโรงเรียน และ **(3)** ผู้บริหารโรงเรียน ในด้านผลกระทบจากการประเมินตนเองของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนได้พยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้การรายงานได้ช่วยให้ทิศทางการพัฒนาโรงเรียน และกระตุ้นให้โรงเรียนมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการจัดระบบข้อมูลเพื่อการประเมิน

สมาคมการศึกษามลรัฐตอนใต้แห่งสหรัฐอเมริกา (Southern Association of Colleges and Schools) ได้จัดทำ **policies and standard of the delegate assembly of the commission on occupational education institutions** ในปี ค.ศ. 1981 สามารถดำเนินการตามมาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดได้เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบัน (**philosophy and purpose of institution**)
2. การจัดและการบริหาร (**organization and administration**)
3. การวางแผนระยะยาว (**ling - range planning**)
4. โปรแกรมการศึกษา (**education program**) ซึ่งประกอบด้วย การรับนักศึกษา การจัดโปรแกรม และวิธีการสอน
5. บุคลากร (**staff**) ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารและนิเทศ คณาจารย์และบุคลากรส่วนที่ไม่ใช่คณาจารย์
6. ศูนย์วิทยากร (**learning resource center**) (S) ซึ่งประกอบด้วย อาคารสถานที่ งบประมาณ บุคลากร ทะเบียน บริการ และการประเมินผล
7. แหล่งการเงิน (**financial resources**) ประกอบด้วย การเตรียมงบประมาณและการ

ควบคุมที่มาของรายได้ การบริหาร นโยบายซื้อ

8 สาธารณูปโภคและอาคารสถานที่ (physical facilities) ประกอบด้วยอาคาร ที่อยู่ ไฟ พัดลม และการระบายอากาศ รวมทั้งการซ่อมแซมบำรุง

9 ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ (equipment and supplies)

10 การบริการนักศึกษา (student personnel services) การแนะแนว การปฐมนิเทศ ทะเบียนส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษา สุขภาพ การช่วยเหลือนักศึกษาด้านการเงิน การประเมินผล

11. การหาบริการให้นักศึกษาทำและการติดตามผล (placement and follow-up) การหางานให้นักศึกษาทำ การติดตามผล การใช้ข้อมูล

12 ความสัมพันธ์กับชุมชน (community relations) และในปี ค.ศ. 1983 สมาคม การศึกษามัธยมศึกษาตอนใต้แห่งสหรัฐอเมริกา (Southern Associations of Colleges and Schools) ได้จัดทำ Policies Standard for the Accreditation of Elementary and Middle Schools โดยได้จัดทำ ขึ้นเป็นแบบตรวจคำตอบ (checklist) เพื่อใช้ในระหว่างปีการศึกษา 1983 - 1984 หลักการและ มาตรฐานต่าง ๆ ที่นำมาใช้อย่างได้ผลมีดังนี้คือ

1. การศึกษาด้วยตนเองและการประเมินผล (self-study and evaluation)

2. โรงเรียนและชุมชน (school and community)

3. ปรัชญา วัตถุประสงค์ และความตั้งใจ (philosophy, objectives and commitments)

4. การจัดกิจกรรมการเรียน หลักสูตร (design for learning and curriculum)

5. สาขาการเรียนและเนื้อหา (ประถมศึกษา) (areas of learning and subject areas (elementary))

6. สาขาการเรียน (ปฐมวัย) (areas of learning) (ecr)

7. สาขาการเรียนและเนื้อหาวิชา (มัธยมศึกษา) (areas of learning and subject areas (middle school))

8. คณะกรรมการบริหารและประสานงาน (school staff administration and coordination)

9. คุณภาพของคณาจารย์ (faculty qualifications)

10. บริการทางด้านสื่อการเรียน (learning media services)

11. บริการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน (public services and student activities)

12. อาคารเรียนและความสะอาดต่าง ๆ (school plant and facilities)

บัญชา เมืองศรีมัตย์ (2542) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร
 โรงเรียน 5 มาตรฐานในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 ศึกษาแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร
 โรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุก
 มาตรฐานเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านมาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสาน
 ความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน ด้านมาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิด
 ความมุ่งมั่นในการพัฒนา ด้านมาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการ
 สอน ด้านมาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และด้านมาตรฐาน
 ที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการกิจ
 ที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนคือ การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน
 ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงได้ดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ตามที่สำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดเป็นแนวทางไว้ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียน
 ประถมศึกษาในปัจจุบัน ยึดหลักการบริหารตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง
 ศึกษาธิการ อันได้แก่ การปฏิรูปโรงเรียน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูป
 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และปฏิรูประบบบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนได้
 มาตรฐาน เพราะว่าเกณฑ์มาตรฐานเป็นกระบวนการหนึ่งของการควบคุมคุณภาพการศึกษา ซึ่ง
 ปัจจุบันนี้ทุกหน่วยงานทางการศึกษาต่างกำหนดมาตรฐานขึ้นมา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ
 ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้โรงเรียน
 ทุกโรงเรียนมีการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ได้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ทั้งการ
 ประเมินภายในและการประเมินภายนอกจากองค์กรมหาชน ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา
 2548 จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกันและจัดการศึกษาต่างประเภทกัน
 มีการดำเนินงานมาตรฐานการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ทองทิพย์ สิงห์หลง (2542) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตาม
 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
 ชัยภูมิ พบว่า ด้านองค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ ประสานความร่วมมือกับ
 กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะ
 ต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีความรู้สึก
 ผูกพันเป็นเจ้าของโรงเรียนและอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและสม่ำเสมอและดำเนินการให้
 กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ

และมีผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่น เพราะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับหน่วยงานทางการศึกษา คือโรงเรียนมากที่สุด ไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาว่าจะให้ผลของการจัดการศึกษามีทิศทางไปในทิศทางใด ในขณะที่โรงเรียนก็ขาดความคล่องตัวในการตัดสินใจในดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพราะกิจกรรมและแนวการดำเนินงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากส่วนกลางหรือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทำให้การบริหารโรงเรียนไม่มีความเป็นอิสระเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 ก : 53) ที่ระบุไว้ว่าให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกัน และจัดการศึกษาต่างประเภทกันมีการดำเนินงานตามมาตรฐานที่ 4 อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้โรงเรียนประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนจะอยู่ในระดับมาก แต่จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดพบว่ามีปัญหาในการประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น คือขาดการประชาสัมพันธ์และไม่อุทิศเวลาให้กับโรงเรียน การประกอบอาชีพของกรรมการโรงเรียนเป็นอุปสรรค ทำให้ไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเท่าที่ควร คณะกรรมการโรงเรียนขาดความรู้ อบรม.ไม่มีความรู้ในการจัดทำงบประมาณและโครงการ ขาดบุคลากร และโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชน ปัญหาการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนคือ ขาดบุคลากร และขาดภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และการล่าช้าในการรับข้อมูลข่าวสาร

สรุปผล ประเด็น (2542) ได้ศึกษากระบวนการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ปลอดภัย รองลงมา ได้แก่ จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ และจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มลภาวะลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญคือการให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีสิ่งแรกคือสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียนต้องปลอดภัย ปราศจากมลพิษ เมื่อสิ่งแวดล้อมดีแล้วก็ต้อง

จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 มาตรา 24 ที่ระบุว่าให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน มุ่งเน้นการสอนที่เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์จริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

บุญร่วม ประทุมทอง (2543) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานบุคลากร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการเพื่อให้ผลการประเมินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประเมินผล เพราะการประเมินผลที่ดีสามารถบ่งบอกถึงผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง บ่งบอกถึงระดับความมั่นใจและความพึงพอใจของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในชุมชน ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จะอยู่ในระดับมากแต่จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดพบว่ายังมีปัญหาในการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ ขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรในการประเมินผล ขาดเครื่องมือ วิธีการ และอุปกรณ์ และการประเมินผลไม่ครอบคลุม ปัญหาในการผลการประเมินไปใช้ในพื้นที่และพัฒนางาน คือ การไม่ยอมรับผลการประเมิน ขาดการควบคุม กำกับ นิเทศอย่างเป็นระบบ ไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้อย่างเป็นระบบและขาดงบประมาณ

ประชุม รอดประเสริฐ (2533) กล่าวว่าไว้ว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการวางแผน และความเป็นไปได้ในการนำแผนไปปฏิบัติ ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจะอยู่ในระดับมาก แต่จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ยังมีปัญหาการจัดระบบข้อมูล คือขาดเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ บุคลากรในหน่วยงานมีข้อจำกัดในการทำงานหลายด้าน และบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบข้อมูล ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ไม่มีเวลาในการจัดเก็บข้อมูลเพราะมีงานด้านอื่นที่ต้องรับผิดชอบ ขาดการจัดเก็บข้อมูล หรือการจัดเก็บไม่เป็นปัจจุบัน ปัญหาในการวางแผนคือ ครูไม่ได้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ เพราะขาดความเข้าใจในแผนงาน ขาดบุคลากรในการวางแผน

ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปฏิบัติตามแผน และขาดข้อมูลจำเป็นในการวางแผน ปัญหาการมอบหมายงานคือ ครูไม่ให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมาย ครูมุ่งทำงานที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ครูไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และการมอบหมายงานล่าช้า ปัญหาการนิเทศติดตามคือ เวลาดำเนินการนิเทศมีน้อยเพราะมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติมาก ขาดเครื่องมือในการนิเทศ บุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญและขาดความเชื่อถือซึ่งกันและกัน การนิเทศ 100% ไม่ได้ผล ขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง และบุคลากรที่จะทำหน้าที่นิเทศไม่เพียงพอ

จารึก ทองฤกษ์ (2542) ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินการเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีที่หลากหลายรองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และดำเนินการเพื่อให้บุคลากรมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในบรรดาทรัพยากรทั้ง 4 อย่างได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะถ้ามีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีวิญญูณของความเป็นครูแล้ว ย่อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน แต่ในทางตรงข้าม ถ้าได้บุคลากรที่ไม่ดีและไม่มีความวิญญูณของความเป็นครู ย่อมจะแสดงแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็กนักเรียนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม จากเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดและทุกประเภทจึงเห็นความสำคัญของการที่จะพัฒนาบุคลากร โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ เพื่อให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาจะอยู่ในระดับมาก แต่จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ยังมีปัญหาในการส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาตนเองและพัฒนางาน คือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการเข้ารับการศึกษาอบรม บุคลากรขาดความสนใจและไม่อุทิศเวลาให้กับทางราชการ สภาพเศรษฐกิจของครูและงบประมาณของโรงเรียนที่จะสนับสนุน ครูไม่จบปริญญาตรีและไม่อบรมเพราะถือว่ามีความรู้อยู่แล้ว และบุคลากรไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น ไม่มีความกระตือรือร้น ปัญหาในการจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน คือ งบประมาณส่งเสริมสนับสนุนของรัฐไม่เพียงพอ ไม่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรและขาดผู้ดำเนินงาน และการจัดสวัสดิการหน่วยงานย่อยไม่มีกฎหมายรองรับ

สรุป

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 6 งาน ได้แก่ 1) งานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียน 2) งานบุคลากร 3) งานกิจการนักเรียน 4) งานอาคารสถานที่ 5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 6) งานสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งในการบริหารงานทั้ง 6 งานนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มุ่งหวังว่าทุกโรงเรียนในสังกัดจะพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางของมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ทั้งสามด้าน คือมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน สำหรับมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนนั้น มีอยู่ด้วยกัน 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 (มฐ.1) โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 2 (มฐ.2) โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มาตรฐานที่ 3 (มฐ.3) โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 4 (มฐ.4) โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มาตรฐานที่ 5 (มฐ.5) โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงาน

อย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 ก: 55)

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารคนปัจจุบัน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้มีมาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนพ.ศ. 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น สามขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารโรงเรียน รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2542 ของสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เอกสาร วารสาร ข้อมูลรายงานการวิจัยต่าง ๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน เพื่อจัดทำโครงร่างการวิจัยเสนอขออนุมัติจากภาควิชา เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจัดสร้างเครื่องมือ ภายใต้อำนาจและเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจากคณะครูในโรงเรียน วิเคราะห์หามาตรฐานการบริหารโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนทุกมาตรฐาน เพื่อนำไปเป็นประเด็นในการจัดทำข้อกระทงคำถาม ในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยได้เลือกผู้เข้าร่วมสนทนาจากผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน โดยไม่นับรวมถึงผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนแห่งเก่า (โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร) มาประชุมเพื่อสนทนากลุ่มในวันที่ 30 สิงหาคม 2545 ณ ห้องประชุมสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

ในการจัดกลุ่มสนทนาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการ (conductor) โดยมีผู้จดรายงานสรุป (note taker) 2 คน พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกเทป และถ่ายทำ VDO

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้ศึกษาจัดทำรายงานการขออนุมัติผลการวิจัยจากคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยเสนอขออนุมัติบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อจบการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือการสรุปผล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เข้าสันทนาการกลุ่มได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์

มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 9 คน (ภาคผนวก ค) โดยไม่รวมผู้วิจัย

ผู้ให้ข้อมูล มีสองกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชากรในกลุ่มที่ 1 เพื่อตอบแบบสอบถาม

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ประชากรในกลุ่มที่ 2 ที่เข้าร่วมทำการสนทนากลุ่ม (focus group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีสองประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็นสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตามสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน (ภาคผนวก ข)

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541 ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานแล้ว รวมห้ามาตรฐาน ในแต่ละมาตรฐานจะให้ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการพัฒนา (ภาคผนวก ข)

ประเภทที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างกระทงคำถามเพื่อให้ผู้เข้าสันทนาการกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นรวม 14 ข้อ โดยกระทงคำถามนี้ นำมาจากมาตรฐานการบริหารห้ามาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละมาตรฐานและแต่ละตัวบ่งชี้ นั้น ผู้บริหารได้บริหารจัดการอย่างไรจึงทำให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารได้ (ภาคผนวก ง)

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือประเภทที่ 1

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองเพื่อทราบสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหารสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541 ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานแล้วมาใช้ประเมิน ในแต่ละมาตรฐานผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

การสร้างเครื่องมือประเภทที่ 2

ผู้วิจัยได้สร้างกระทงคำถามเพื่อให้ผู้เข้าสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นรวม 14 ข้อ โดยกระทงคำถามนี้มาจากมาตรฐานการบริหารห้ามาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละมาตรฐานและแต่ละตัวบ่งชี้ ผู้บริหารได้บริหารจัดการอย่างไรจึงทำให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารได้ (ภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามประเภทที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน ในเดือนกรกฎาคม 2545
2. จัดสนทนากลุ่ม โดยใช้ข้อกระทงคำถามจากแบบสอบถามประเภทที่ 2 แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้ไว้สังเคราะห์กับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแบบสอบถามประเภทที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ดังนี้

แบบสอบถามประเภทที่ 1

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามแต่ละชุด
3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีการทางสถิติที่ใช้
4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (statistical package for the social sciences for windows)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. จัดแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

21 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ใช้สถิติค่าร้อยละ (percentage)

22 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนัก 3 ระดับ ตามคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับคุณภาพมีผลน่าพอใจขั้นต่ำ

ระดับ 2 หมายถึง ระดับคุณภาพมีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง

ระดับ 3 หมายถึง ระดับคุณภาพมีผลน่าพอใจขั้นสูง

การแปลความหมายจากแบบสอบถาม ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบผลการประเมินโรงเรียน ในการบริหารโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคะแนนไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.50- 1.49 แสดงว่ามีผลระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.50- 2.49 แสดงว่ามีผลระดับคุณภาพที่น่าพอใจค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50- 3.00 แสดงว่ามีผลระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. การวิเคราะห์สถานภาพของคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาติราษฎร์บำรุง) ใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานโรงเรียน ด้วยวิธีการให้คณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาติราษฎร์บำรุง) ประเมิน ใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะดังกล่าว

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง แผนภูมิ และการพรรณนาตามลักษณะของข้อมูล

สรุป

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบระดับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารคนปัจจุบันและเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยดำเนินการวิจัยกับประชากร 2 กลุ่ม คือ คณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน กลุ่มหนึ่ง และผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 9 คน โดยไม่นับรวมผู้วิจัยอีกกลุ่มหนึ่ง โดยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบสอบถามของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกระทงคำถามที่สร้างขึ้นจากมาตรฐานการบริหารโรงเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานการบริหารโรงเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยใช้วิธีตั้งเคราะห์ข้อเสนอแนะทั้งหมด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล 2 ขั้นตอนด้วยกันคือ ขั้นตอนแรก เก็บจากคณะกรรมการในโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน โดยใช้แบบสอบถามของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเก็บข้อมูลเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 ได้แบบสอบถามคืนครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยได้จัดดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยเชิญผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541 ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครได้ทำการประเมินไว้เมื่อ ปี พ.ศ.2542 จำนวน 9 คน ดังมีรายชื่อปรากฏในภาคผนวก ค โดยไม่นับรวมผู้วิจัย และผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม แยกเป็นรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือประเภทที่ 1 มี สองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ของคณะกรรมการในโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 23 คน โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) รายละเอียดด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

สถานภาพส่วนตัว	ข้อมูลทั่วไป	ชาย		หญิง		รวม
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ		2	870	21	91.30	23
อายุ	ต่ำกว่า 30	-	-	1	435	1
	31 - 40	-	-	5	21.74	5
	41 - 50	2	870	12	52.17	14
	สูงกว่า 50	-	-	3	13.04	3
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	2	870	20	86.95	23
	สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	1	435	-
ประสบการณ์ ในการทำงาน	น้อยกว่า 1 ปี	-	-	-	-	-
	1 - 5 ปี	-	-	-	-	-
	6- 10 ปี	-	-	3	13.04	3
	มากกว่า 10 ปี	2	870	18	78.26	20

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31 - 40 ปี สูงกว่า 50 ปี และต่ำกว่า 30 ปี ตามลำดับ ด้านการศึกษาพบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี 22 คน และสูงกว่าปริญญาตรี 1 คน ในด้านประสบการณ์การทำงานพบว่ามีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปสูงที่สุด รองลงมาคือ 6- 10 ปี

ตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร ระดับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามที่ได้จาก คณะครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์การประเมินของ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2541 ที่มี 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยใช้การ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ย (X) ที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง)

ลำดับ	มาตรฐานการบริหารโรงเรียน	X	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ	276	0.50	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน	287	0.34	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน	274	0.45	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน กล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	270	0.63	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน	274	0.54	น่าพอใจขั้นสูง
2	มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา	272	0.66	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	283	0.58	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน	261	0.72	น่าพอใจขั้นสูง
3	มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	243	0.73	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนวบริการสุขภาพอนามัยโภชนาการและกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	278	0.60	น่าพอใจขั้นสูง

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ	มาตรฐานการบริหารโรงเรียน	X	S.D.	ระดับคุณภาพ
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน ศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	248	0.79	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	217	0.65	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	230	0.76	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
4	มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือ จากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน	257	0.86	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงาน อื่นในการพัฒนาโรงเรียน	287	0.34	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงานของโรงเรียนได้รวดเร็วทันเหตุการณ์ และต่อเนื่อง	226	1.10	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
5	มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	259	0.78	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	291	0.42	น่าพอใจขั้นสูง
	ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้นิเทศและ การพัฒนางานอยู่เสมอ	226	0.92	น่าพอใจ ค่อนข้างสูง
	รวมเฉลี่ย 5 มาตรฐาน	261	0.70	น่าพอใจขั้นสูง

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาทุกมาตรฐานแล้วพบว่า โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร มีคุณภาพอยู่ในระดับ น่าพอใจขั้นสูง ($X = 261, S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาในรายมาตรฐานเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มีระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง ($X = 2.76, S.D. = 0.50$) มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มีระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง ($X = 2.72, S.D. = 0.65$) มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง ($X = 2.59, S.D. = 0.78$) มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนมีระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง ($X = 2.56, S.D. = 0.86$) และมาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับคุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง ($X = 2.43, S.D. = 0.73$)

จะเห็นได้ว่า มาตรฐานที่ควรพัฒนาเป็นอันดับแรกคือ มาตรฐานที่ 3 รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานที่ 2 และมาตรฐานที่ 1 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของคณะครู โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง

(มาลีนราษฎร์บำรุง)

ในการหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ของคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีนราษฎร์บำรุง) นั้น ผู้วิจัยนำผลจากท้ายแบบสอบถามแต่ละมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 23 คน มาสังเคราะห์ผล ได้ทราบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐาน 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาโรงเรียนของคณะครู โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีนราษฎร์บำรุง) ได้ดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน คณะครูมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพอสรุปได้ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบาย และการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาโรงเรียนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายมากขึ้น 2) จัดระบบข้อมูลของงานทั้ง 6 งาน ให้สะดวกในการค้นหา 3) การให้บริการข้อมูล ควรรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน 4) จัดแบ่งงานให้บุคลากรโดยเท่าเทียมกัน หรือสลับเปลี่ยนกันไปตามความรู้ความสามารถ 5) ควรมีเอกสารระบุขอบข่ายงาน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน 6) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของบุคลากรให้มากขึ้น 7) ควรมีการนิเทศและติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ

2. มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาคณะครู มีข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ 1) ควรติดตามและให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ทำงานที่รับมอบหมายได้สำเร็จ 2) ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 3) ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้บุคลากรมากขึ้น 4) ควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องใช้ต่าง ๆ เครื่องถ่ายเอกสาร โต๊ะครู ตู้เก็บเอกสาร คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3 มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ในมาตรฐานนี้คณะครูต้องการให้พัฒนาในเรื่องต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้ **1)** ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการมากขึ้น **2)** จัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีประโยชน์และไม่แพงเกินไป **3)** ควรวางมาตรการให้ครู และนักเรียนได้ร่วมกันประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้า **4)** ควรจัดสร้างรั้วเพื่อความปลอดภัยของเด็ก **5)** ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง **6)** ควรจัดกิจกรรมแยกขยะ และจัดทำเตาเผาขยะเพื่อกำจัดขยะแห่งทุกวัน **7)** ควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกทางศิลปะ วัฒนธรรมมากขึ้น **8)** ควรจัดสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และห้องสมุด ห้องสื่อการสอน ให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก **9)** ควรจัดสถานที่พักผ่อนให้นักเรียนมากขึ้น เช่น หาเครื่องเล่นสนาม ปลูกไม้ให้ร่มเงา ไม้ดอกไม้ประดับ สวนหย่อม เป็นต้น **10)** ควรจัดทำทางระบายน้ำใหม่ให้ดีกว่าเดิม

4 มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีข้อเสนอแนะจากคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีนราษฎร์บำรุง) พอสรุปได้ดังนี้ **1)** ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชุมชนรู้ความเคลื่อนไหวมากขึ้น เช่น จัดทำจุลสารรายเดือน หอกระจายข่าว แผ่นพับ เป็นต้น **2)** จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระยะ ๆ เพื่อประสานความช่วยเหลือ และแจ้งข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน

5 มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีข้อเสนอแนะจากคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีนราษฎร์บำรุง) พอสรุปได้ดังนี้ **1)** ควรประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างถูกต้องชัดเจน **2)** ควรนำผลการประเมินแจ้งคณะครูให้ทราบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป

เครื่องมือประเภทที่ 2 การสนทนากลุ่ม (focus group)

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียนซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม (focus group) ของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียน

ในการหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีนราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาครนั้น ผู้วิจัยนำผลการสนทนากลุ่ม (focus group) ของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 9 คน มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปรายละเอียดเรียงลำดับตามความสำคัญของมาตรฐานที่ต้องพัฒนา โดยเรียงจากมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดไปหามาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้ดังนี้

1. มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนได้แนวทางการพัฒนา ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความต้องการซึ่งควรจัดในเรื่อง 1) การแนะแนวอันได้แก่ การแนะแนวเรื่องการเงิน การศึกษาต่อ และการแก้ปัญหาส่วนตัว 2) การบริการด้านสุขภาพอนามัย เช่น ประสานงานให้สาธารณสุขมาให้วัคซีนคุ้มกันโรค อบรมผู้นำนักเรียนกำจัดเหา จัดอ่างล้างมือและที่แปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุให้ความรู้ในการป้องกันโรคโดยใช้เสียงตามสาย 3) ดูแลด้านโภชนาการ เช่น จัดให้เด็กได้รับประทานอาหารกลางวัน 100% ดูแลเรื่องความสะอาด ปริมาณคุณภาพของอาหารกลางวันให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประกอบการจำหน่าย และการเก็บล้าง 4) กิจกรรมวันสำคัญ จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน และการดำเนินการซึ่งจะมีกิจกรรมหลัก ๆ ดังนี้ วันสำคัญ เช่น วันไหว้ครู วันสุนทรภู่ วันแม่ วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้น โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล 5) การจัดหาทุน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ปลูกฝังให้ค่านึงถึงวัฒนธรรมไทยให้ชัดเจนขึ้น เช่น การไหว้ การแสดงกีฬาพื้นบ้าน 1) จัดงานประเพณีประจำปี ให้นักเรียนได้แสดงออกในเรื่องวัฒนธรรมที่ดีงาม เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงต่าง ๆ ตลอดจนให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2) จัดภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้ดูดี สะอาดร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับและถ้าเป็นไปได้ก็จะจัดสวนสมุนไพรไม่ในวรรณคดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่ที่โรงเรียนมีอยู่ 3) นำขยะประเภทกระดาษมารีไซเคิล (recycle) ทำกระดาษ นำไปประดิษฐ์ดอกไม้ ขยะประเภทถุงนมก็นำมาใช้สอนในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพได้ เช่น ทำหมอก ผ้ากันเปื้อน เป็นต้น จะทำให้ขยะลดลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดแหล่งเรียนรู้จะเน้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 1) ในห้องเรียน มีการจัดฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น สารานุกรม ขบวนการวิทยาศาสตร์ เกมส์การศึกษา มุมนันทนาการ มุมพักผ่อน เป็นต้น 2) นอกห้องเรียน เน้นห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนสุขภาพ แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนไม้ในวรรณคดี 3) ให้แนวคิดเรื่องแหล่งการเรียนรู้ที่ถูกต้องกับครูเสียก่อนว่าควรจัดเกี่ยวกับเรื่องใดบ้างสำรวจดูความเหมาะสม แล้วจึงจัด 4) สื่อที่จัด ไม่นับสื่อที่ได้จากการจัดซื้อสำเร็จแต่ให้เน้นสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติและวัสดุในท้องถิ่น และสื่อที่ครูทำขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดย 1) วางผังการจัดสิ่งแวดลอมให้ดี โดยคำนึงถึงข้อจำกัดของโรงเรียนด้วย 2) อาศัย

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำ **3** จัดโรงเรียนให้มีบรรยากาศเหมือนบ้านเพื่อให้ นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสุข **4** จัดห้องวิชาการเฉพาะ เช่น ห้องภาษาไทย ห้องคณิตศาสตร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น

2 มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มี แนวทางการพัฒนา ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ **1** ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน โดย **1**) ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน โดยตั้ง คณะกรรมการหลาย ๆ คนให้มากกว่าจำนวนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง กรรมการเหล่านี้จะมาจากคนในเขตบริการของโรงเรียน **2**) พยายามทำภารกิจของโรงเรียนให้ดีเด่น ให้ชุมชนเห็นผลงาน **3**) จัดประชุมกรรมการบ้างตามสมควร เพื่อรับฟังความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะ **4**) ให้กรรมการช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปในตัว

ตัวบ่งชี้ที่ **2** จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง โดย **1**) ทำความเข้าใจกับคณะครูในเรื่องวิธีประชาสัมพันธ์ **2**) ตั้งคณะ ทำงาน เลือกคนที่เหมาะสม เช่น มีบุคลิกดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีศิลปะในการพูดจูงใจคน เป็นต้น **3**) กำหนดกลุ่มเป้าหมายว่าจะทำการประชาสัมพันธ์กับใคร เรื่องใด **4**) ประชาสัมพันธ์ทั้งด้านบวก เช่น โรงเรียน ครู นักเรียน ได้รับรางวัลการประกวดต่างๆ และทางลบ เช่น โรงเรียนขาดสิ่งต่างๆ ที่ จำเป็นซึ่งอาจได้รับการช่วยเหลือ **5**) ใช้หอกระจายข่าวช่วยให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน **6**) ออกจุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวผ่านเด็กนักเรียนสู่ชุมชน **7**) ประชาสัมพันธ์โดยเน้นผลผลิต เป็นตัว ประชาสัมพันธ์

3 มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีแนวทาง ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ **1** ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมโดย **1**) ตั้งเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมงานทุก ๆ ด้าน โดยให้คณะครูมีส่วน ร่วมในการตั้งเกณฑ์ **2**) ออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย **3**) สร้างความเข้าใจในการ ประเมิน ให้เห็นว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา **4**) สรุปผลการประเมินให้ชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ **2** นำผลการประเมินไปใช้นิเทศและการพัฒนางานอยู่เสมอ โดย **1**) นำ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมานิเทศครู โดยบอกข้อดีก่อน แล้วจึงบอกข้อเสีย **2**) กำหนดให้ครูทุกคน มีแฟ้มประเมินผลการทำงาน และหลังปฏิบัติงานให้ทำรายงานส่ง **3**) นำผลการประเมินมาทำ ประชาพิจารณา **4**) นำผลการประเมินที่ถูกต้องไปปรับปรุงงาน และวางแผนพัฒนางานต่อไป

4 มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มี แนวทาง ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดย 1) หาข้อมูลบุคลากรในด้านต่าง ๆ 2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ 3) วางแผนพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรและโรงเรียน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาอย่างหลากหลาย เช่น ประชุมสัมมนาอบรม ศึกษาดูงาน ใช้คู่มือนิเทศ สรุปผลการปฏิบัติงาน บุคลากรรายงานผลทุกกิจกรรม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนา 5) ก่อนมอบหมายงานให้ประสานเป็นการส่วนตัวก่อน แล้วจึงมอบหมายในที่ประชุม ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ หากเกิดปัญหา也给ช่วยกันแก้ไข

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของโรงเรียนซึ่งควรมีสิ่งต่อไปนี้ 1) ห้องพัสดุ - อาจารย์ในอาคารแต่ละหลัง 2) เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ 3) กองทุนสวัสดิการโรงเรียน 4) ดูแลและเยี่ยมเยียนเวลาบุคลากรเจ็บป่วย 5) จัดอาหารกลางวันในราคาที่เหมาะสมเพื่อให้ครูได้มีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกัน 6) บริการเครื่องดื่ม อาหารว่าง เช่น น้ำ กาแฟ 7) บริการสวัสดิการร้านค้าร่วมกับนักเรียน 8) จัดกิจกรรมนันทนาการ ทักษะศึกษาเพื่อหล่อหลอมความสัมพันธ์ โดยครูไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย 9) สงเคราะห์ศพ เช่น นำหริศไปคารวะ

5. มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน โดย 1) ตั้งกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็น ต้องใช้ทั้ง 6 งาน 2) สร้างเครื่องมือ 3) จัดเก็บข้อมูล 4) จัดระบบการให้บริการให้สะดวกรวดเร็ว

ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน ดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน 2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความต้องการของโรงเรียนและชุมชน 3) เขียนแผนปฏิบัติการ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูร่วมจัดทำโดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นหลัก 4) เสนอแผนต่อชุมชนให้ทราบว่าจะทำอะไร 5) ดำเนินการตามแผน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนถึงศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย 3) จัดทำคำสั่งมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร 4) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน 5) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน 6) หากเกิดปัญหาต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ 7) ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรักใคร่สามัคคีต่อกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน โดย 1) จัดทั้งในรูปแบบ นอกรูปแบบ 2) ในรูปแบบ เช่น ประชุมวิชาการทั้งกลุ่มใหญ่ - ย่อย ศึกษา ความสำเร็จ การสังเกตการสอน เยี่ยมชั้นเรียน จัดนิเทศ เป็นต้น 3) นอกรูปแบบ เช่น สนทนาใน วงอาหาร พุดจาปริกษาหารือ ชมเชยให้กำลังใจ เป็นต้น

สังเคราะห์การสนทนากลุ่ม (focus group) ของผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารโรงเรียน กับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของคณะครูโรงเรียน วัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) เรียงลำดับตามความสำคัญของมาตรฐานที่ต้องพัฒนาดังนี้

1. มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ได้ แนวทางการพัฒนาได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1) ควรจัดห้องแนะแนวแยก จากห้องอื่น 2) จัดแนะแนวเรื่องส่วนตัว การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ 3) บริการสุขภาพ อนามัย เช่น ประสานงานให้สาธารณสุขมาฉีดวัคซีนให้ภูมิคุ้มกันโรค อบรมผู้นำนักเรียน กำจัด เท้า จัดอ่างล้างมือและที่แปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุ 4) ดูแลด้านโภชนาการ เช่น เรื่องอาหารกลางวัน ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร การจำหน่าย และการเก็บล้าง 5) จัดกิจกรรม ต่าง ๆ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล 6) จัดหา ทุนเพื่อช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน ตัวบ่งชี้ที่ 2 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลป วัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) ปลูกฝังด้านวัฒนธรรมไทยให้ชัดเจน เช่น การไหว้ การแสดงกีฬาพื้นบ้าน 2) จัดงานประเพณีให้นักเรียนได้แสดงออกในเรื่องวัฒนธรรมที่ดีงาม 3) เน้นกิจกรรมที่สามารถทำได้ เช่น การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ การแยกขยะ 4) ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ทำสวนสมุนไพร สวนป่า สวนหย่อม รั้วกินได้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ดังนี้ 1) จัดทำห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน และบริการให้นักเรียนได้ใช้อย่างทั่วถึง 2) จัดห้องสื่อการเรียนการสอนให้เป็นระเบียบ และมีระบบการยืมการคืน 3) เน้นการใช้ห้องปฏิบัติการ ต่าง ๆ ให้มากขึ้น ตัวบ่งชี้ที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริม การเรียนรู้ ควรทำดังนี้ 1) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงามร่มรื่น และปลอดภัย ให้มี บรรยากาศเหมือนบ้าน 2) จัดให้มีที่พักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน 3) แบ่งเขตรับผิดชอบให้นักเรียนแต่ละชั้น โดยมีครูแต่ละคนรับผิดชอบ 4) จัดห้องวิชาการเฉพาะ เช่น ห้องภาษาไทย ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มี แนวทางพัฒนาดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การประสานความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ทำได้ โดย 1) ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ 2) ทำภารกิจของโรงเรียนให้โดดเด่น ให้ทุกคนเห็น

ผลงาน โดยเฉพาะงานวิชาการ **3** จัดประชุมกรรมการโรงเรียนชี้แจงเรื่องการค้าเงินงานของโรงเรียนให้เข้าใจเรื่องต่างๆ ตรงกัน ตัวบ่งชี้ที่ **2** การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การค้าเงินการค้าเงินการค้าเงิน **1** ตั้งคณะกรรมการ **2** กำหนดกลุ่มเป้าหมาย **3** จัดทำหอกระจายข่าว จุลสาร แผ่นพับ เพื่อแจ้งข่าวสาร **4** ประชาสัมพันธ์ทั้งแง่บวกและแง่ลบ

1. มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ มีแนวทางพัฒนาดังนี้
ตัวบ่งชี้ที่ **1** ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกระทำได้ดังนี้ **1** ตั้งเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมงานทุก ๆ ด้าน โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์ **2** สร้างความเข้าใจในการประเมิน **3** ประเมินผลอย่างยุติธรรม ตัวบ่งชี้ที่ **2** การนำผลการประเมินไปใช้นิเทศ การค้าเงินการค้าเงินการค้าเงิน **1** แจ้งผลการประเมินให้ครูทราบ **2** เผยแพร่ผลการประเมินให้ทราบทั่วกัน **3** กำหนดให้ครูมีแฟ้มประเมินผลการทำงานและหลังการปฏิบัติงานให้ทำรายงานส่ง

4 มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ **1** การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่องทำได้ดังนี้ **1** ส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้อย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ **2** จัดกิจกรรมพัฒนาอย่างหลากหลาย **3** ติดตามให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ทำงานสำเร็จ
ตัวบ่งชี้ที่ **2** จัดสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน ทำได้ดังนี้ **1** ครุมีสิ่งต่อไปนี้ ห้องพักครู ห้องน้ำ ห้องส้วม น้ำดื่ม อาหารว่าง เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ใ้บริการบุคลากร **2** จัดสวัสดิการต่าง ๆ ใ้ช่วยเหลือครู **3** จัดกิจกรรมนันทนาการทัศนศึกษา โดยบุคลากรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

5 มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ **1** การจัดระบบข้อมูลกระทำได้ดังนี้ **1** ตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ทั้ง **6** งาน **2** จัดเก็บให้เป็นระบบ **3** ใ้บริการข้อมูลอย่างรวดเร็วสะดวกต่อการใช้งาน ตัวบ่งชี้ที่ **2** การจัดทำแผนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมกระทำได้ดังนี้ **1** สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน **2** ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนให้มากขึ้น **3** แผนควรมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนเป็นหลัก ตัวบ่งชี้ที่ **3** การจัดระบบงานให้ชัดเจน และมอบหมายให้ตรงตามความรู้ความสามารถกระทำได้ดังนี้ **1** ศึกษาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน **2** จัดทำเอกสารระบุขอบข่ายงานและแนวปฏิบัติ **3** จัดบุคลากรเข้าทำงานใ้ตรงความรู้ความสามารถ **4** จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของคณะครูให้มากขึ้น ตัวบ่งชี้ที่ **4** การควบคุมกำกับติดตามและนิเทศใ้การค้าเงินการค้าเงินการค้าเงินตามแผน กระทำได้โดย **1** จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ชัดเจน **2** นิเทศทั้งในรูปแบบและนอกรูปแบบ **3** มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียน และหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาติราษฎร์บำรุง) ให้ได้มาตรฐาน จึงตั้งจุดประสงค์ **1)** เพื่อให้ทราบมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารคนปัจจุบัน **2)** เพื่อหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีข้อคำถามมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาติราษฎร์บำรุง) อยู่ในระดับใด และแนวทางในการนำโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างไร ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย มุ่งศึกษาในส่วนที่เป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 โดยนำทฤษฎีเชิงระบบของแคทซ์และคาน (Katz and Kahn) ซึ่งประกอบด้วยตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) มาใช้กำหนดเป็นขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย และขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้การวิจัยมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดของระเบียบวิธีการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ประชากรสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาติราษฎร์บำรุง) จำนวน 23 คน กลุ่มที่สองได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 9 คน โดยไม่นับรวมผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินมาตรฐานด้านการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้กับประชากรกลุ่มที่หนึ่ง และการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งประกอบไปด้วยประชากรกลุ่มที่สอง มีอุปกรณ์เพื่อประกอบการจัดกลุ่มสนทนาได้แก่ วัสดุทัศนเทพบันทึกละเอียด ผู้วิจัยในฐานะผู้ดำเนินการ (conductor) และผู้จัดบันทึกการประชุม 2 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลของการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้
ระดับผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน

ผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนของคณะครูโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) โดยภาพรวมมีผลอยู่ในระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง และเมื่อแยกตามมาตรฐานรายข้อพบว่า มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับคุณภาพที่น่าพอใจค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงว่ายังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541 ตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นสูงอันดับแรกได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนอีก 4 มาตรฐาน มีระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง ซึ่งแสดงว่าได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก คือ มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น สามารถนำมาสู่การอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการวิจัยที่พบว่า มาตรฐานการบริหารโรงเรียน มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีระดับคุณภาพที่น่าพอใจค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงว่าทางโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นสูงด้านนี้ ตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นสูงที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สำหรับให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เช่น ไม่สามารถจัดห้องสมุดได้ เนื่องจากไม่มีห้องเพียงพอในการจัด ไม่มีพิพิธภัณฑ์ พื้นบ้าน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สวนหย่อม อุทยานการศึกษา ปุชนิยสถาน ศูนย์สุขภาพ

ศูนย์เทคโนโลยี และสวนสัตว์ เป็นต้น สำหรับวิทยากรในท้องถิ่น โรงเรียนสามารถจัดหาได้เพียงอย่างเดียวคือ ครูสอนกลองยาว ส่วนพระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลตัวอย่างในชุมชน ยังไม่สามารถจัดให้นักเรียนได้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมนั้น โรงเรียนขาดสื่อประเภทวิธีการ เช่น การศึกษาทางไกล การใช้สมุนไพรรักษาปัจจุบัน การถนอมอาหาร การปลูกพืชผักสวนครัว การพึ่งพาอาศัยกัน เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นสูงที่ต้องพัฒนารองลงมาคือตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนยังไม่ปลอดภัย โรงเรียนมีรั้วด้านหน้าด้านเดียว อีก 3 ด้านไม่มีรั้ว สาเหตุเกิดจากด้านซ้ายของโรงเรียนอยู่ติดวัดโพธิ์แจ้ ทางวัดไม่อนุญาตให้กั้นเพราะที่ส่วนหน้าเป็นของวัด ทางวัดเกรงว่ากั้นรั้วแล้วจะทำให้ที่ของวัดคับแคบลง ด้านขวาติดที่ของเอกชนที่เคยยกที่ดินส่วนหนึ่งให้โรงเรียน หากโรงเรียนกั้นรั้ว จะปิดทางเดินเข้า ออก ด้านหลังติดคูน้ำและเจดีย์ ไม่สามารถกั้นรั้วได้ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบก็ยังไม่ดี การจัดสภาพอาคารสถานที่และบริเวณไม่เหมาะสม เกิดจากมีเนื้อที่จำกัด ไม่มีสนามให้เด็กเล่นอย่างเพียงพอ ขาดที่นั่งพักผ่อน สวนหย่อม เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ทดสอบสมรรถภาพ อุทยานการศึกษา สวนสมุนไพร นอกจากอยู่ใกล้ถนนเอกชัยซึ่งมีการจราจรหนาแน่น ได้รับควันพิษจากรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งอยู่รอบๆ แม้จะแจ้งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลแล้วก็ตาม ทางโรงงานก็ยังแอบปล่อยควันพิษและกลิ่นสารเคมีออกมาจนได้ การจัดสภาพน้ำเสียหรือท่วมขังในบริเวณโรงเรียนก็ทำได้ยาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนสร้างมาก่อน การสร้างถนนทำทีหลังและทำสูงกว่า น้ำที่ตกลงมาจะไหลลงสู่ถนนลงสู่พื้นสนามและพื้นอาคารประกอบบางหลังน้ำไม่มีทางจะระบายไปทางไหนได้ บางส่วนจะท่วมขังอยู่เป็นเวลานาน ไม่ย่นต้นที่ปลูกไว้ได้บ้างเพื่อช่วยดูดควันพิษก็ตายไปหลายต้นเนื่องจากน้ำท่วมโคนต้นเป็นเวลานาน

ตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ได้มาตรฐานขั้นสูงอีกตัวหนึ่งคือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปและวัฒนธรรมพื้นบ้าน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ เช่น ไม่มีสวนป่า ไม่มีรั้วธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน หรือร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ระดับผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน

ผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนของคณะครู โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้

(มาลिरาษฎร์บำรุง) พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง เป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายประกันโอกาส ประกันคุณภาพ ประกันประสิทธิภาพ และประกันความปลอดภัย ให้ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น และหันมาร่วมมือกันจัดการศึกษาให้กับคนไทย โดยยึดแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 29 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยากรต่าง ๆ มาร่วมจัดการศึกษา ทำให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพได้มาตรฐานขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัญชา เมืองศรีมาตย์ (2542) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน 5 มาตรฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผลการประเมินมาตรฐานของโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลिरาษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง เมื่อพิจารณาแยกตามมาตรฐานเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีข้อค้นพบดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมมีการดำเนินงานในระดับคุณภาพที่น่าพอใจค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ บัญชา เมืองศรีมาตย์ (2542) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน 5 มาตรฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน มีการดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการดำเนินการเป็นอันดับแรกคือ แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และจัดทำแผนได้ครบถ้วนตามภารกิจ ทั้ง 6 งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่จะบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการโรงเรียน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ดังที่ ประชุม รอดประเสริฐ (2533) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการวางแผน และความเป็นไปได้ในการนำแผนไปปฏิบัติ ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะอยู่ในระดับมาก

2 มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา มีระดับคุณภาพที่น่าพอใจค่อนข้างสูง เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ตลอดจนมีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ให้ผู้เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล มีการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานรู้จักการทำงานร่วมกันเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการทำงานและการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับ จารึก ทองฤกษ์ (2542) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินการเป็นอันดับแรก คือ ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และดำเนินการเพื่อให้บุคลากรมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในบรรดาทรัพยากรทั้ง 4 อันได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจึงเห็นความสำคัญของการที่จะพัฒนาบุคลากร โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ เพื่อให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ

3 มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับคุณภาพน่าพอใจค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ บุญร่วม ประทุมทอง (2543) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานบุคลากรโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการเพื่อให้ผลการประเมินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประเมินผล เพราะการประเมินผลที่ดีสามารถบ่งบอกถึงระดับความมั่นใจและความพึงพอใจของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในชุมชน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ข:1) กล่าวไว้ว่า ผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนางานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างบรรลุผล ถึงแม้ว่าการดำเนินงานให้โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

4 มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยมีระดับคุณภาพน่าพอใจค่อนข้างสูงสอดคล้องกับ ทองทิพย์ สิงห์หลง (2542) ที่ศึกษาการปฏิบัติงาน

ตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่าด้านองค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ ประสาน ความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ ดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงาน อื่น มีความรู้สึกผูกพันเป็นเจ้าของโรงเรียนและอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและสม่ำเสมอ และดำเนินการให้กรรมการโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนใน ลักษณะต่าง ๆ และมีผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในอดีตที่ ผ่านมาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่น เพราะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับ หน่วยงานทางการศึกษา คือ โรงเรียนมากที่สุด ไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาว่าจะให้ ผลของการจัดการศึกษามีทิศทางไปในทิศทางใด ในขณะที่โรงเรียนก็ขาดความคล่องตัวในการ ตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพราะกิจกรรมและแนวการดำเนินงานส่วนใหญ่จะ ถูกกำหนดจากส่วนกลางหรือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทำให้การบริหารโรงเรียนไม่มี ความเป็นอิสระ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้น ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 ข : 53) ที่ระบุไว้ว่า ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดย นำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิด ประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

5. มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการสอนโดยรวมมีการ ดำเนินงานในระดับคุณภาพน่าพอใจค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ สุรพล ปะตินัง (2542) ที่ศึกษา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรกคือ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ปลอดภัย รองลงมา ได้แก่ จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ และจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนให้มลภาวะลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญคือการให้ นักเรียนมีพัฒนาที่ดีทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข การที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีสิ่งแรกคือ สภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียนต้อง ปลอดภัย ปราศจากมลพิษ เมื่อสิ่งแวดล้อมดีแล้วก็ต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของ

นักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ที่ระบุว่า ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน มุ่งเน้นการสอนที่เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์จริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ในมาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนในมาตรฐานที่ 3

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยด้านการบริหารโรงเรียนให้ได้มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2541 โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) มีระดับคุณภาพที่น่าพอใจขั้นสูง แต่จากการตอบแบบสอบถามพบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานในแต่ละมาตรฐาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนในมาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนในมาตรฐานที่ 3

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. ควรศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านอื่น ๆ เช่น มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานคุณภาพนักเรียน และมาตรฐานด้านปัจจัย เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานทุก ๆ ด้าน ครอบคลุมมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ. ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา: การศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2541.
- กรมวิชาการ. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ : โครงการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- กิติมา ปรีดีคิด. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา, 2532.
- จรวยพร ธรณินทร์. "ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา." ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา, 31-33 นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539 (อัดสำเนา).
- จารึก ทองฤกษ์. "การศึกษาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.
- ทองทิพย์ สิงห์หลง. "ศึกษาการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์การบริหารตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหารการศึกษา การจัดการในทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ม เอส เอส จำกัด, 2530.
- บัญชา เมืองศรีมาตย์. "ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

บุญร่วม ประทุมทอง. “ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543

ประทุม รอดประเสริฐ. นโยบายการวางแผน หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ :
เนติกุลการพิมพ์, 2533

ปรีจยา วุฒิอาภรณ์. “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับท้องถิ่นในเขต
การศึกษา 8” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

พรเลิศ อ่วมพ่วง. “**Total Quality Management** ประสบการณ์จากประเทศสหรัฐอเมริกา.”
วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร 2, 3(กันยายน 2538) : 7.

ภิญโญ สาธร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524

วารภรณ์ คำทับทิม. “การศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนตาม
เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
สมเกียรติ ทานอก. “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ. ปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2543 สมุทรสาคร : ฝ่ายแผนงาน, 2543

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. หน่วยศึกษานิเทศก์. การประเมินมาตรฐาน
โรงเรียนปีการศึกษา 2542 สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง. เล่ม 2 แนวคิดในการ
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2532

_____ . คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2536

_____ . คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536

_____ . แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8(พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2540

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ก แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

_____ . ข แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

_____ . ก คู่มือและเครื่องมือประเมินมาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542

_____ . ข มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กองพัฒนาบุคคล. การวิจัยที่มีอิทธิพลต่อ
คุณภาพการศึกษาประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

สุนทร จันทตรี. “เอกสารประกอบการสอนการประถมศึกษา.” ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539

สุมิตร คุณากร และคณะ. เกณฑ์ประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2529

สุรพล ปะตินัง. “ศึกษาระบวนการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542

ภาษาต่างประเทศ

American Association of School Administrators. Staff Relations in School Administration
Washington D.C. : The Association Process, 1955.

Campbell, Ronald F., J.E. Corbally, and J.A. Ramsawyer. Introduction to Educational
Administration Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1977.

Fayol, Henri. General and Industrial Management. London: Pitman, 1949.

Gregg, Russell T. The Administrative Process : Administrative Behavior in Education
New York: Harper & Row, 1957.

Gulick, Luther, and Lyndall Urwick. Papers on the Science of administration. New York: Columbia University, 1937.

Sergiovanni, Thomas J., and others. Educational Governance and Administration. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, Inc., 1980.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 1165.010403/412

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง)
ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร 74000

27 สิงหาคม 2545

เรื่อง เชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เรียน (ดังรายนามในภาคผนวก ค)

ด้วยข้าพเจ้านางมาชूर อิชยาวณิชย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร กำลังศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน การบริหารโรงเรียน” จะจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ในเรื่องดังกล่าว โดยมีผู้บริหารโรงเรียนที่ โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ปี 2541 ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ได้ทำการประเมินไปแล้วเมื่อ ปี 2542 เป็นผู้ร่วมสนทนา จำนวน 9 ท่านด้วยกัน ในวันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม 2545 ตั้งแต่เวลา 9.00 น. ถึง 12.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และท่านเป็น ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินด้วย

ดังนั้นจึงเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่มในวัน เวลา และสถานที่ข้างต้น เพื่อ ประโยชน์กับการพัฒนางานการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สมุทรสาคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นางมาชूर อิชยาวณิชย์)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้

โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้
โทร. 0 3482 3712

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร
2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ หาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541
3. คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในภาพรวม โดยไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง
4. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการบริหารโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2541

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

นางมายูร อิชยานิชย์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บตามสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี

() สูงกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา

() อนุปริญญา

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์การทำงาน

() น้อยกว่า 1 ปี

() 1 - 5 ปี

() 6 - 10 ปี

() มากกว่า 10 ปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานโรงเรียน ด้านการบริหาร
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2541

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ			
ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามความต้องการ และทันต่อการใช้งาน			
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน	- ศูนย์/งานข้อมูล ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	มีการเก็บข้อมูลสารสนเทศ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ มีการจำแนกหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ มีการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ มีการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ มีการรายงานข้อมูลสารสนเทศ	- มีครบ 6 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
2. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ถูกต้องและครบถ้วนตามภารกิจ	- ศูนย์/งานข้อมูล ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	- มีครบ 6 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	- ศูนย์/งานข้อมูล ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลคุณลักษณะนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับครู อาจารย์ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน	- มีครบ 5 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
4. นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน	- แผนปฏิบัติการ ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	ประเด็นนำมาใช้ประโยชน์ได้แก่ กำหนดนโยบาย การแก้ปัญหา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนใน 6 ภารกิจหลักรวมทั้งโครงการตามนโยบายและโครงการพิเศษ	- มีครบ 4 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
5. มีระบบการใช้ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศที่ สะดวกรวดเร็ว ทันต่อการใช้งาน	- ศูนย์/งานข้อมูล ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	ใช้ระยะเวลาอันรวดเร็วในการให้บริการ ข้อมูล ข้อมูลเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ			- มีครบ 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 - 2	1 - 4	1 - 5
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีแผนการดำเนินงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน เป้าหมายชัดเจน และมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. แผนครบถ้วน ตามภารกิจของ โรงเรียน	- แผนปฏิบัติการ ของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานนุเคราะห์ งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน			- มีครบ 6 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
2. แผนเกิดจาก การมีส่วนร่วม ของชุมชน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีหนังสือเชิญบุคลากรในชุมชน (ผู้ปกครอง) นักเรียน/กรรมการ โรงเรียน/ผู้นำท้องถิ่น) เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผน มีการบันทึกการประชุมอนุกรรมการจัด ทำแผน โดยชุมชนมีส่วนร่วม			- มี 1 ใน 3 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน		
3 แผนสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและนำไปใช้ปฏิบัติงานตามภารกิจ	- แผนปฏิบัติการของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	มีรายงานการประชุมเรื่องการจัดทำแผนโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีการสำรวจและนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โครงการ/กิจกรรมมีความสัมพันธ์กับสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของโรงเรียน โครงการ/กิจกรรม สามารถปฏิบัติได้จริง	- มีครบ 3 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
4 แผนมีเป้าหมายที่ชัดเจน	- แผนปฏิบัติการของโรงเรียน - สัมภาษณ์บุคลากร/ตรวจสอบรายการ	บุคลากรมีความเข้าใจในแผนถูกต้องตรงกัน มีการกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณคุณภาพ	- มีครบ 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
5 แผนมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน	- แผนปฏิบัติการของโรงเรียน - ตรวจสอบรายการ	หลักการและเหตุผลในแต่ละโครงการระบุข้อมูลสารสนเทศด้านคุณภาพนักเรียนและกิจกรรมได้สอดคล้องสัมพันธ์กัน กิจกรรมในแผน/โครงการมุ่งพัฒนาคุณภาพ นักเรียน	- มีครบ 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-3	1-5
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงกับความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน		
1. จัดระบบงาน ชัดเจนคล่องตัว ในการปฏิบัติงาน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีแผนภูมิการบริหารงาน มีคำสั่งมอบหมายงาน มีเอกสารระบุขอบข่ายงานและแนว ปฏิบัติที่ชัดเจน	- มีครบ 3 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
2. มอบหมายงาน ตรงกับความรู้ ความสามารถ ของบุคลากร	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ และสัมภาษณ์ บุคลากร	มีข้อมูลความต้องการในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร มีหลักฐานการมอบหมายงานที่ตรงตาม ความรู้ความสามารถของบุคลากร	- มีครบ 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
3. ส่งเสริม บุคลากรให้มีปฏิ สัมพันธ์ที่ดีต่ กัน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	ความยุติธรรมของผู้บริหาร การให้ความเป็นกันเองของผู้บริหาร การประสานงานที่ดีในหน่วยงาน การแสดงออกถึงความชื่นชมและยกย่อง ชมเชยผู้มีผลงานดีเด่น หรือเป็นแบบอย่างที่ดี ดีในการทำงาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของ บุคลากร เช่น การจัดกีฬา การเข้าค่ายพักแรม การจัดทัศนศึกษา การพบปะสังสรรค์ใน โอกาสสำคัญ เป็นต้น	- มี 3 ใน 5 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-2	1-3
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุมกำกับติดตาม และนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. มีการควบคุมกำกับติดตามการทำงาน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีปฏิทินปฏิบัติงาน มีคำสั่งมอบหมายงาน มีมาตรการในการปฏิบัติงาน มีระเบียบ/แนวปฏิบัติของโรงเรียน มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบผลงานนักเรียน	- มี 4 ใน 6 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
2. มีบุคลากรรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	หลักฐานการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร	- ถ้ามีถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
3. นิเทศงานโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	การประชุมนิเทศ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงวิชาการ การศึกษา อบรม การศึกษาคูณ การประชุมปฏิบัติงาน การสังเกตการสอน การเยี่ยมชม เรียน การสนทนาทางวิชาการ การหมุนเวียนงาน การประชุมนิเทศงานประจำเดือน	- มี 6 ใน 11 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
4. ปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	การปฏิบัติงานเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้อย่างน้อยร้อยละ 80	- ถ้ามีถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
5. บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้สึกดีต่อการควบคุมกำกับติดตามและนิเทศ	- บุคลากร - แบบสอบถาม	เห็นประโยชน์ของการควบคุมกำกับติดตาม และนิเทศ มีความรู้สึกดีต่อการควบคุมกำกับติดตาม และนิเทศ	- เห็นด้วยทั้ง 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 - 2	1 - 3	1 - 5
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง			
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	1. มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานโดยวิธีการที่หลากหลาย การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การใช้กระบวนการปฏิบัติงาน เช่น การประชุมการให้เป็นวิทยากร การหมุนเวียนงาน การพัฒนาทีมงาน เช่น การให้มีส่วนร่วมในการพัฒนางาน การพัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อ การทำเพิ่มสะสมผลงาน เป็นต้น 2. บุคลากรมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	- มีครบทั้ง 2 รายการ มีถือว่าผ่าน โดยรายการที่ 1 มีอย่างน้อย 3 รายการ ผ่าน ไม่ผ่าน
2. ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	1. มีมาตรฐานหรือแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การลาศึกษาต่อ การประชุมทางวิชาการ การจัดทำเพิ่มสะสมงาน การริเริ่มปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ เป็นต้น 2. พัฒนาตนเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	- มีครบทั้ง 2 ข้อถือว่าผ่าน แต่ข้อ 1 ต้องผ่าน 2 ใน 5 รายการ ผ่าน ไม่ผ่าน
3. ประเมินและปรับปรุงวิธีการพัฒนาบุคลากร	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ปรับปรุงวิธีการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน	- มีครบทั้ง 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
4 บุคลากรมีเจต คติค่านิยมที่ดีต่อ การปฏิบัติงาน	- บุคลากรใน โรงเรียน - สังเกตพฤติกรรม ของครูส่วนใหญ่ ของโรงเรียน	ปฏิบัติงานตรงเวลาเป็นประจำ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด มีการอุทิศเวลาให้กับทางราชการ มีความรู้สึกที่ดีต่องานในอาชีพ	- มีครบทั้ง 4 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-2	1-4
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม				
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน		เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1.จัดสวัสดิการสิ่ง อำนวยความสะดวกและ ประโยชน์ตอบแทนในการ ปฏิบัติงานได้ เหมาะสม	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	1. จัดสวัสดิการตามความต้องการจำเป็น เช่น ร้านค้าสวัสดิการ การจัดทัศนศึกษา การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ การจัดอาหาร กลางวัน การอำนวยความสะดวกเรื่องสิทธิ ประโยชน์ต่าง ๆ 2. ทุกคนได้รับการบริการด้านสวัสดิการตาม ความต้องการจำเป็น		- มีครบทั้ง 2 ข้อโดย ข้อ 1 ผ่าน 4 ใน 6 ถือ ว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพดีเหมาะสมกับการใช้งาน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีห้องพักครู ห้องนำห้องส้วม น้ำดื่มสะอาด วัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน	- มีครบทั้ง 2 ข้อถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
3 การจัดบริการด้านสวัสดิการด้วยความสะดวกรวดเร็ว	- บุคลากรในโรงเรียน - สัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน	ระยะเวลาที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการรวดเร็ว ขั้นตอนในการขอรับบริการด้านสวัสดิการสะดวก	- เห็นด้วยทั้ง 2 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
4 การให้ประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรม	- ตรวจสอบรายการ	มีเกณฑ์/แนวปฏิบัติในการให้ประโยชน์ตอบแทนซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการปฏิบัติตามเกณฑ์/แนวปฏิบัติที่กำหนดได้ บุคลากรมีความพึงพอใจและมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน	- มีครบทั้ง 3 รายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 - 2	1 - 3	1 - 4
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย โภชนาการ และกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน		
1. จัดกิจกรรมและให้บริการต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน	- เอกสารหลักฐาน - นักเรียน - ตรวจสอบรายการ	1. มีการจัดกิจกรรมและบริการต่อไปนี้ได้สอดคล้องกับนักเรียน ทุกรายการ กิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม บริการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	- จัดได้ครบทุกรายการถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
2. จัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง	- ตรวจสอบรายการ	นักเรียนทุกคนได้รับบริการตามสภาพความจำเป็นอย่างต่อเนื่อง	- จัดได้ครบ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ	- เอกสารหลักฐาน - นักเรียน - สุ่มสัมภาษณ์นักเรียน/ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและการให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนดังนี้ กิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม	- ผ่านทุกข้อ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-2	1-3
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมในโรงเรียน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	การแสดงศิลปและวัฒนธรรมพื้นบ้าน การส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย การจัดนิทรรศการ การศึกษาชุมชน การจัดทัศนศึกษา การประกวดกิจกรรม หรือการแข่งขันด้านศิลปวัฒนธรรม	- จัดได้ 3 ใน 6 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีมาตรการให้ครูและนักเรียนประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า การแยกขยะ การทำปุ๋ยหมัก การปลูกป่า เป็นต้น มีกิจกรรมรณรงค์อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น สัปดาห์ปลูกต้นไม้ การกำจัดขยะที่ย่อยสลายได้ โดยวิธีฝังกลบ เป็นต้น	- จัดได้ครบ 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและให้นักเรียนมีส่วนร่วม	- นักเรียน - สุ่มสัมภาษณ์นักเรียน	การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1. ร่วมประชุมปรึกษาหารือในการวางแผน 2. ร่วมปฏิบัติกิจกรรม 3. ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ	- จัดได้ครบ 2 รายการ ทุกประเด็น ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน		
4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม และ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมใน ชุมชนและ ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยนักเรียนมีส่วนร่วม	- บุคลากรในชุมชน - สุ่มสัมภาษณ์ บุคลากรในชุมชน	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่น/ชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมดังกล่าว ได้อย่าง ต่อเนื่อง นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ดังกล่าว	- ถ้ามีครบ 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน		
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 - 2	1 - 3	1 - 4
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

บทที่ ๖ การศึกษาศิลปะและการพัฒนาชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. จัดแหล่งความรู้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	จัดแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้าน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ภูชนียสถาน สถานประกอบการ สวนหย่อม โรงพยาบาล ศูนย์สุขภาพ ศูนย์เทคโนโลยี อุทยานการ ศึกษา สวนสัตว์ วัด เป็นต้น วิทยาการในท้องถิ่น พระสงฆ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลตัวอย่างใน ชุมชน เป็นต้น	- มีรายการใดรายการ หนึ่งและจัดได้เอื้อต่อ การเรียนการสอน ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
2 จัดสื่อที่มีคุณภาพให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	เป็นสื่อที่มีลักษณะดังนี้ ใช้วัสดุในท้องถิ่น ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ การใช้ การบำรุงรักษา สื่อมีลักษณะหลากหลายสอดคล้องกับการเรียนการสอน	- มีทุกรายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3 จัดแหล่งความรู้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	จัดแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ พื้นที่บ้าน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ปุจฉาวิสัชนา สถานประกอบการ สวนหย่อม โรงพยาบาล ศูนย์สุขภาพ ศูนย์เทคโนโลยี อุทยานการศึกษา สวนสัตว์ วัด เป็นต้น วิทยาการ ในท้องถิ่น พระสงฆ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลตัวอย่างในชุมชน เป็นต้น	- มีทั้ง 2 รายการ แต่ละรายการมีไม่น้อยกว่า 3 อย่าง ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
4 จัดสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการและสัมภาษณ์	จัดสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ดังนี้ สื่อประเภทวิธีการ เช่น การศึกษาทางไกล การใช้สมุนไพรรักษาปัจจุบัน การถนอมอาหาร การปลูกพืชผักสวนครัว การพึ่งพาอาศัยกัน เป็นต้น ประเภทวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุทัศน์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน เป็นต้น	- มีครบ 2 ข้อ อย่างน้อยข้อละ 2 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
5 ส่งเสริมให้นำแหล่งความรู้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีมาตรฐานหรือแนวทางในการให้ครูใช้สื่อ แหล่งความรู้และเทคโนโลยี จัดตารางการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ของโรงเรียน มีโครงการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยี	- มีครบ 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
6 ส่งเสริมให้นำแหล่งความรู้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ให้ครบตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น	- ตรวจสอบรายการ	มีการใช้แหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีครบตามหลักสูตร มีการใช้แหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีครบตามระดับชั้น			- มีครบ 2 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 หรือ 2	1 - 5	1 - 6
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้			
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบ และมีบรรยากาศดี	- สภาพแวดล้อมในโรงเรียน - สังเกต	สังเกตในประเด็นต่อไปนี้ จัดสภาพอาคารสถานที่และบริเวณได้เหมาะสม จัดปลูกต้นไม้ประเภทต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดมุมประสบการณ์ แหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ทั้งภายใน และนอกห้องเรียน จัดสนามเด็กเล่น และมีที่นั่งพักผ่อน ร่าจําหน่าย และการเก็บล้าง 5)	จกรรمت่ครบ 4 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
2 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้ปลอดภัย	- บริเวณ โรงเรียน - สังเกต	สังเกตในประเด็นต่อไปนี้ สภาพความมั่นคงแข็งแรงของอาคารเรียน อาคารประกอบการและบริเวณ โรงเรียน รวมทั้ง วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ประตู รั้ว สนาม เครื่อง เล่น เครื่องตัดหญ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า การป้องกันและการจัดการจุดล่อแหลมใน บริเวณต่าง ๆ อันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ครู และนักเรียนได้	- จัดได้ครบ 2 ราย การ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3 จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์เสริม สร้างพัฒนาการ และส่งเสริมการ เรียนรู้	- สภาพจริงใน โรงเรียน - สังเกต	จัดอุปกรณ์ภายในห้องเรียน เช่น มุมประสบการณ์ กระดาษทราย มุมผลงานนัก เรียน มุมหนังสือ เป็นต้น จัดอุปกรณ์ภายนอก เช่น การจัดนิทรรศการ เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ทดสอบสมรรถภาพ อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรี อุปกรณ์การเรียนด้วย ตนเอง เป็นต้น	- แต่ละข้อมีอย่าง น้อย 2 รายการ ถือ ว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
4 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้มีวัสดุอุปกรณ์ เสริมสร้าง พัฒนาการและ ส่งเสริมการ เรียนรู้ อย่าง หลากหลาย	- สภาพจริงใน โรงเรียน - สังเกต	จัดอุปกรณ์ภายในห้องเรียน เช่น มุมประสบการณ์ กระดาษทราย มุมผลงานนัก เรียน มุมหนังสือ เป็นต้น จัดอุปกรณ์ภายนอก เช่น การจัดนิทรรศการ เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ทดสอบสมรรถภาพ อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรี อุปกรณ์การเรียนด้วย ตนเอง เป็นต้น	- แต่ละข้อมีมาก กว่า 2 รายการ ถือ ว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
5 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้ช่วยทำให้เกิดการ เรียนรู้	- เอกสารหลักฐาน - สังเกต	สังเกตการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในโรงเรียนเช่น การแสดงผลงานนักเรียน การประกวด/แข่งขันทางวิชาการ การเข้าค่ายพักแรม การปลูกพืชแบบผสมผสาน การเลี้ยงสัตว์ สวนหย่อม อุทยานการศึกษา ต้นไม้พุดได้	- จัดได้ไม่น้อยกว่า 4 รายการ ถือว่า ผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
6 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มลภาวะลดลง	- สภาพในโรงเรียน - สังเกต	สวนสมุนไพรมีวิธีการป้องกันหรือแก้ไขมลภาวะต่าง ๆ เช่น 1. เสียงรบกวนต่าง ๆ จากภายนอก และวิธีการป้องกันแก้ไข เช่น การปลูกต้นไม้บังโดยไม้ยืนต้นที่โตเร็ว เป็นต้น 2. อากาศเป็นพิษ น้ำเสียจากโรงงาน กลิ่นรบกวนจากคอกสัตว์หรือโรงงาน วิธีการแก้ไข เช่น การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้บรรเทา 3. การกำจัดสภาพน้ำเสีย หรือท่วมขังในบริเวณโรงเรียน			- มีการป้องกันหรือแก้ไข ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1 - 2	1 - 3	1 - 6
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน			
1. กรรมการโรงเรียน/ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ	- กรรมการโรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร กรรมการโรงเรียนหรือตัวแทนชุมชน	ประเด็นในการสัมภาษณ์/ตรวจสอบเอกสาร การเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน การได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	- ถ้ามี 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
2 กรรมการ โรงเรียน/ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ และมีผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย	- กรรมการ โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร กรรมการโรงเรียน หรือตัวแทนชุมชน	ประเด็นในการสัมภาษณ์/ตรวจสอบ ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน มีผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย			- ถ้าสำเร็จ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3 กรรมการ โรงเรียน/ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ มีความรู้สึกผูกพันเป็นเจ้าของโรงเรียนอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและสม่ำเสมอ	- กรรมการ โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร กรรมการโรงเรียน หรือตัวแทนชุมชน	ประเด็นในการสัมภาษณ์ได้แก่ ได้มีส่วนร่วมในการดูแล และบำรุงรักษาทรัพย์สินบัตติของโรงเรียน กลุ่มบุคคล/ชุมชนอาสา เข้าร่วมปฏิบัติงานหรือให้ความอนุเคราะห์แก่โรงเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในโรงเรียน			- ถ้ามี 2 ใน 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
4 กรรมการ โรงเรียน/ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ ผลงานสำเร็จที่ได้จากความร่วมมืออย่างชัดเจน	- กรรมการ โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร กรรมการโรงเรียน หรือตัวแทนชุมชน	ประเด็นในการสัมภาษณ์/ตรวจสอบรายการ ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลงานที่กลุ่มบุคคล/ชุมชนอาสาเข้าร่วมทำงานประสบผลสำเร็จอย่างชัดเจน			- ถ้าสำเร็จ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1 - 2	1 - 4
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโรงเรียนได้รวดเร็วทันเหตุการณ์ และต่อเนื่อง			
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนตามสถานการณ์หรือสภาพความพร้อมของโรงเรียน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	ตรวจสอบจากสื่อ เครื่องมือหรือวิธีการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ต่อไปนี้ การใช้เอกสารประชาสัมพันธ์/จุลสาร/วารสาร /แผ่นพับ/จดหมายข่าว การใช้หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย การประชุมชี้แจง ป้ายประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย การออกไปประชาสัมพันธ์ในชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การจัดกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน	- ถ้ามี ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนด้วยสื่อเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	ตรวจสอบจากสื่อ เครื่องมือหรือวิธีการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ต่อไปนี้ การใช้เอกสารประชาสัมพันธ์/จุลสาร/วารสาร/แผ่นพับ/จดหมายข่าว การใช้หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย การประชุมชี้แจง ป้ายประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย การออกไปประชาสัมพันธ์ในชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การจัดกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน	- จัดได้มากกว่า 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
3 จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน ของโรงเรียนได้ ครอบคลุมภารกิจ และกลุ่ม เป้าหมายอย่าง ต่อเนื่อง	- บุคลากรใน โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ครู	ประเด็นในการสัมภาษณ์ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของโรง เรียนในรูปแบบต่าง ๆ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางโรง เรียนสม่ำเสมอ ปริมาณของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากทาง โรงเรียน			- จัดได้มากกว่า 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
4 จัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน ของโรงเรียน	- สุ่มสัมภาษณ์ บุคลากรในชุมชน	ประเด็นในการสัมภาษณ์ การได้รับทราบข่าวสารการจัดกิจกรรม ของโรงเรียน อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์			- มี ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1 - 3	1 - 4
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ					
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการหลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. ประเมินผล การปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการที่ หลากหลายและ ใช้เครื่องมือที่ เหมาะสม สอดคล้องกับ งานหรือสิ่งที่ ต้องการ	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	1. วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ สังเกต ทดสอบ สอบถาม/สัมภาษณ์ ตรวจผลงาน ประชุมคณะกรรมการ ประชุมรายงานผลการทำงาน 2. เครื่องมือประเมินสอดคล้องกับงานและ วิธีที่ต้องการประเมิน			- ผ่านทั้ง 2 ข้อ ถือว่า ผ่าน โดยข้อ 1 ต้อง ผ่าน 3 ใน 6 รายการ ผ่าน ไม่ผ่าน
2. ประเมินผล การปฏิบัติงาน โดยให้ทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการ ประเมิน	- บุคลากรใน โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของ โรงเรียนของบุคลากรต่อไปนี้ คณาจารย์ นักเรียน กรรมการโรงเรียน ประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา			- มีอย่างน้อย 3 ใน 6 ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3. ผลการ ประเมินเป็นที่ ยอมรับของ ทุกฝ่าย	- บุคลากรใน โรงเรียน - สุ่มสัมภาษณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินการปฏิบัติ งานของโรงเรียน			- ถ้าเห็นด้วยส่วน ใหญ่ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-2	1-3
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศและพัฒนางานอยู่เสมอ					
ประเด็น	แหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน	รายการที่ประเมิน			เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน
1. นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการประเมิน ในการวางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน			- มี ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
2. นำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน มีการนำผลการประเมินไปใช้อย่างต่อเนื่อง			- มีครบ 3 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
3. เผยแพร่ผลการประเมินแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- เอกสารหลักฐาน - ตรวจสอบรายการ	การจัดทำเอกสารรายงานผลการประเมิน การจัดทำแผ่นพับ/แผ่นปลิว การประชุมสัมมนา การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว สื่อสารมวลชน ฯลฯ การรายงานผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง			- มี 3 ใน 6 รายการ ถือว่าผ่าน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์	ประเด็นผ่าน	ไม่ผ่าน	1	1-2	1-3
	ระดับคุณภาพ	0	1	2	3
สรุปผลการประเมิน					

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้บริหาร โรงเรียนที่โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหาร โรงเรียน
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2542 สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อประชากรที่ร่วมสนทนากลุ่ม (focus group)

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร

1. นางอารีย์ พลอยเปลี่ยนแสง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านสันดาบ
2. นายอำนาจ วิมานจันทร์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปัจจันตาราม
3. นายสมชัย ชวลิตธาดา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกระทุ่มแบน

1. นายสัญญา เกตุแก้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางยาง
2. นายอำนาจ ตั้งแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนวังนกไข่
3. นายสุธรรม ชาญประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว

1. นายธีระชัย บุญอารี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยกกระบัตร
2. นายสมาน สาระจิตต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกระโจมทอง
3. นายเอกฤทธิ์ ตั้งชัย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านคลองลำโรง

ภาคผนวก ง

ข้อคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามที่ 1 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน ให้ครบถ้วนและถูกต้องรวดเร็ว

คำถามที่ 2 การจัดทำแผนของโรงเรียน ท่านได้ดำเนินการอย่างไรนักเรียนจึงจะมีคุณภาพ

คำถามที่ 3 ท่านมีวิธีการจัดระบบงานอย่างไร จึงจะทำให้บุคลากรมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

คำถามที่ 4 ทำอย่างไรการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนจึงจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา

คำถามที่ 5 ท่านมีวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างไร บุคลากรของท่านจึงจะกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

คำถามที่ 6 โรงเรียนของท่านจัดสวัสดิการให้บุคลากรอย่างไรบ้าง บุคลากรจึงจะมีขวัญและกำลังใจ

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

คำถามที่ 7 ในโรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด

คำถามที่ 8 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

คำถามที่ 9 จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีอย่างไรจึงจะเอื้อต่อการเรียนการสอน

คำถามที่ 10 ทำอย่างไรโรงเรียนจะร่มรื่นสวยงาม มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน

คำถามที่ 11 ท่านดำเนินการอย่างไรจึงได้ความร่วมมือจากชุมชนมาพัฒนาโรงเรียน

คำถามที่ 12 ท่านมีวิธีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในโรงเรียนอย่างไรจึงจะทำให้ชุมชนทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

คำถามที่ 13 ท่านมีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างไร จึงจะเกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

คำถามที่ 14 ท่านนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้บ้างหรือไม่ อย่างไร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางมายูร อิชชาวณิชย์
 ที่อยู่ 93/29 หมู่ 1 ตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
 74120
 ที่ทำงาน โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) หมู่ที่ 3 ถนนเอกชัย
 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000
 โทรศัพท์ (034) 823712

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2525 สำเร็จปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการบริหาร โรงเรียน จาก
 วิทยาลัยครุนครปฐม

พ.ศ.2542 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2508 - 2509 ครูโรงเรียนบ้านคลองหลวง จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2509 - 2525 ครูโรงเรียนวัดหลักสองราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2526 - 2527 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดหลักสองราษฎร์บำรุง
 จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2527 - 2529 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านรางสายบัว จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2529 - 2537 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดกระโจมทอง จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2537 - 2541 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2541 - 2543 ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ.2543 - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง)
 จังหวัดสมุทรสาคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์